

Creatorii și etica

Componente ale Programului partidului, prevederile Codului principiilor și normelor vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste stau în permanență în centrul atenției și activității scriitorilor și a tuturor creatorilor angajați activ în elaborarea unor opere valoroase care să contribuie la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, a omului nou constructor al acestei societăți.

Pentru oamenii de litere, pentru toți creatorii, principiile și prevederile codului reprezintă o însumare de concepte vii, un corpus teoretic multiplu activizator atât în privința modului de a înțelege poziția scriitorului în fața problemelor sociale, rolul și atitudinea sa în societatea noastră, cât și în ceea ce privește creația însăși, mesajul și finalitatea actului artistic în raport cu imperativele prezentului. Interesul deosebit pe care creatorii îl arată principiilor de comportare morală înscrise în Cod decurge în primul rând din faptul că acestea se referă la realități ce formează chiar obiectul profesiei lor: observarea și studiul relațiilor umane, a raportului dintre individ și colectivitate, a îndatoririlor față de societate. Ei răspund astfel, prin operele lor, nobilei chemări pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a adresat de la înalta tribună a Congresului al XI-lea: „In noile condiții ale dezvoltării patriei noastre socialiste, arta și literatura sînt chemate să dea expresie activității tumultuoase desfășurate de poporul român în toate domeniile de activitate, să înfățișeze marile realizări, entuziasmul, optimismul și hotărîrea de a merge neabătut înainte. Fără îndoială că scriitorii, pictorii, compozitorii, toți slujitorii artei și literaturii nu-și vor precupeți munca și talentul pentru a crea noi opere valoroase, pătrunse de umanism revoluționar, de un robust optimism social, care să redea, în forme cât mai variate, preocupările, dorințele și aspirațiile poporului nostru, încrederea sa nestrămutată în ziua de mâine, în viitorul de libertate și independență al națiunii noastre, în viitorul comunist”.

A fi, — prin tot ceea ce fac, prin întreaga lor activitate creatoare, prin celelalte aspecte ale vieții și activității obștești — la înălțimea acestei vibrante chemări, iată cea mai convingătoare dovadă că scriitorii și ceilalți creatori și-au însușit temeinic normele eticii și echității socialiste și acționează eficient pentru pătrunderea lor — prin mijlocirea artei și literaturii — în rîndul tuturor oamenilor muncii, a tuturor cetățenilor patriei. E o misiune nobilă, pe care partidul a încredințat-o scriitorilor și artiștilor, oameni inspirați și activi care nu pot rămîne și nici nu au rămas vreodată la o atitudine constatativă, ci au militat și militează neobosiți pentru izbînda ideilor noi, a concepțiilor înaintate, pentru transformarea conștiințelor. Urmînd cele mai strălucite exemple oferite de înaintași, scriitorii de azi nu se pot abstrage — decît cu prețul devitalizării propriiei creații — de la comandamentele participării la viața socială unde sînt chemați să contribuie la înfăptuirea grandiosului program inițiat și condus de partid.

A milita în permanență pentru promovarea principiilor eticii și echității socialiste, pentru relații de tip nou între membrii societății noastre, clădite pe solidaritate, stimă, încredere și respect reciproc, pe sinceritate și cinste, a lupta pentru respingerea individualismului și egoismului, a manifestărilor de abuz, carierism și a altor tare morale, iată direcții de acțiune ale scrisului nostru, direcții în care trebuie să ne îndreptăm cu toată forța talentului. Pe lîngă aceasta, scriitorul, artistul comunist, conștient de răspunderile sale politice și civice, este dator să ofere exemplul proprii sale conduite morale. „Este necesar — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca uniunile de creație să desfășoare o activitate politico-ideologică mai susținută în rîndurile fiecărei categorii de creatori... Să nu uităm că și creatorii de azi au nevoie să fie educați, pentru a se putea ocupa de educarea altora”. Urmînd acest îndemn, Asociația scriitorilor din Iași a dezbătut recent probleme ale eticii și echității socialiste, dezbateri care ne-a prilejuit rîndurile de mai sus.

CRONICA

V. CONDURACIE :

„Tinerețe”

Cu MARIN PEDA despre „Un univers pe care mai întii trebuie să-l concepi și după aceea să-l elaborezi”

— Ați relatat în diverse ocazii, Marin Peda, date și întâmplări legate de anii dumneavoastră de formație și ai debutului literar. Un lucru însă, am impresia că nu l-ați precizat: Cînd ați început de fapt să scrieți? Cînd ați avut pentru prima oară conștiința că a scrie înseamnă a face artă?

— La această întrebare am răspuns totuși. Cred că într-un interviu pe care i-l-am dat Sînzianei Pop. De fapt am răspuns și în *Imposibila întoarcere*... Ba, nu!... Parcă într-un interviu pe care mi l-a cerut Adrian Păunescu.

— Ați în *Imposibila întoarcere* cit și în interviul acordat lui Păunescu ați discutat într-adevăr despre perioada respectivă, dar fără ca să vă opriți și asupra acestui detaliu biografic.

— Știu că am povestit undeva cum în clasă (eram elev) ni s-a dat să scriem un rezumat al bucății *Spre Nichit* de Calistrat Hogaș. Așa am scris *Inserarea din Valea Nichitului*. Da, am povestit acest lucru și cititorul cunoaște deja acest episod din începuturile mele literare!

— Eu nu-l cunosc. Și oricum e bine să-l subliniem încă o dată. În general scriitorii se apropie, pătrund în literatură prin intermediul genului liric. Se pare că poezia e mai legată de o anumită vîrstă a adolescenței. Dumneavoastră ați început — semnificativ pentru un prozator cu un rezumat. N-ați scris niciodată versuri?

— Ba da, am scris o poezie prin anii '41. O păstrează Geo Dumitrescu, dacă nu mă înșel. Firește că nu mă caracterizează cituși de puțin. Trăiam în acea perioadă a vieții mele printre poeți (poeții fiind Geo

Convorbire consemnată de Ileana CORBEA

(Continuare în pag. 4)

Imn pentru serbarea griului

Trece înspre muntele alb lebăda,
peste această întindere, cînd soarele
se scufundă-n pămînturi...

„Trece-ți aripa peste frunțile
noastre,
acruj răcoros să ne picure
din înalțuri pregătindu-ne
somnul.

Trece lebăda înspre poarta
apusului”

Griul se tulbură-n saci și
așteaptă cămăși de țărăină să-l
apere.

Trece lebăda peste spicul de aur,
bobul, fulgerat, se înmoaie sub
coajă și
adoarme-n pămînt cu sîrutul
pe buzele patriei.

Trece lebăda către muntele alb
aripile ei colindînd spre zăpadă
adie ca un vînt de-nserare.
Griul se tulbură-n pămînt
așteptînd sînge alb
șiroind dinspre munte.

Emilian MARCU

(continuare în pag. 5)

Noi și clasicii

O perspectivă mai amplă și sistematică asupra acestui raport: noi și clasicii — sau noi în fața clasicii — devine cu atît mai necesară cu cît frecvența invocării lui ne dezvăluie, la o cercetare mai atentă, modalități și nivele diferite de abordare a unei dualități menite să afle continuu căile unei idei, și totuși posibile, interferări. Punctele de convergență între cei doi termeni prezintă coordonate variabile în timp, fie de ordin istoric, sociologic, cultural — implicînd prioritatea anumitor criterii estetice, fie ele de ordin psihologic, subiectiv, implicînd mai ales impresiile de moment.

Înainte de a încerca să disoernem, dintr-un unghi mai adecvat actualității accepțiile pe care le dobîndesc noțiunile în cauză (căci și pronumele noi indică, în raportarea de față, un substantiv colectiv, cu un conținut și o sferă care-l apropie de relieful unei noțiuni), este de preferat să urmărim împrejurările sau ocaziile diferite în care ambii termeni sînt înțeleși în chip corelat. Dintre acestea, mai importante ni se par a fi trei situații, toate indicînd, în esență necesitatea și importanța procesului de stabilire a unui contact real și necesar al spiritului contemporan cu valorile clasice, avînd drept rezultat apropierea, înțelegerea, înscrierea acestora, ori — dimpotrivă — amendarea pretinselor autorități, distanțarea, negația.

Prima situație, cea mai des întîlnită în cadrul cercetărilor postbelice de istorie literară, derivă din imboldul preluării critice o moștenirii literare și artistice, fundamentată pe criteriul leninist al existenței celor două culturi. Revoluția socialistă a permis valorificarea aspirațiilor înaintate, umaniste, ale literaturii și ale artei create anterior. Transformările socialiste atît de adînci au atras mutații de conștiință și ideea reconsiderării, a reevaluării estetice, prin prisma marilor idealuri umaniste în curs de înfăptuire, a prezidat o largă acțiune de editare și reeditare a clasicii. S-au obținut astfel, pe acest drum, succese din cele mai importante, cercetarea atentă și cit mai completă, efectuată în baza încadrării istorice, dezvoltînd posibilități de interpretare globală cu mult mai semnificative și mai profunde decît altădată. Acest efort a condus și la stabilirea unor ediții științifice de ireproșabilă acuratețe. Relevînd acest esențial pas înainte, nu se poate contesta însă și neajunsul ivit într-o perioadă, în jurul anilor cincizeci, cînd, printr-o înțelegere restrictivă, ideea de preluare a moștenirii culturale apărea ca un filtru exclusivist, schematic, prea puțin atent la valorile reale. Situația „Junimii” și a scriitorilor promovați de Maiorescu și de revista „Convorbiri literare” reprezintă, pentru momentul respectiv, exemplul cel mai caracteristic și mai frapant, în această ordine de idei. Evident, nu ideea receptării critice era în cauză, ci modul rigid în care au înțeles-o unii comentatori ai vremii, prea mult sollicitați de tentația schematizării, a reducerii profilului particular al activității și creației fiecărui autor, fie el chiar Eminescu, la arbitrară stereotipie a clasificărilor tematiche, sociologice, filologice. Văzută așa, ideea de a prelua clasicii ne apare astăzi eronată, în măsura în care, tacit, ea ar putea lăsa să se bănuiască existența unui hiatus în contactul marilor clasici cu spiritualitatea constituită a unui popor. Or, un hiatus veritabil nu a putut exista, cel puțin în plămada sufletească pe care marii scriitori, de la Eminescu la Arghezi și Ion Barbu, de la Creangă la Sadoveanu, Voiculescu sau Blaga — au modelat-o într-un proces continuu. Să convenim că, dialectic înțelegînd lucrurile, acțiunea clasicii este neîntreruptă. A interpreta în fiecare moment, — a reinterpretă mereu, înseamnă a urmări un proces complex, care oglindește stadiul unei culturi, progresele ei, specificul și permanențele acesteia.

Reinterpretarea clasicii nu constituie însă o operație justificată exclusiv de idealurile sociale și de concepțiile revoluționare ale epocii, ci și de evoluția metodologiei criticii literare. Aici aflăm sursele unui alt șir de raportări între operele clasice și gîndirea estetică contemporană, avînd drept rezultat valorificări aprofundate care au adus opinii nuanțate îngăduind sinteze critice remarcabile. Asemenea rezultate rodnice s-au ivit, în pofida acelor tentații de valorificare contemporană, cu neglijarea importanței pe care criteriul istoric o are în considerarea valorilor moștenite. Or, a neglija, în aprecierea unei opere, contextul social și artistic al epocii în care ea a fost creată echivalează nu numai cu înlăturarea considerentelor de ordin cultural în judecata de valoare, așa cum se pretinde, ci chiar cu suprimarea unor filoaane estetice pentru că niciodată acestea nu ni se dezvăluie în stare pură. A atrage atenția asupra elementelor care, în cazul unui artist, afirmă epoca dar, pe de altă parte, o și devansează, înseamnă

N. BARBU

Ion Lăncrăjan, nuvelist și romancier (II)

Liviu LEONTE

Scrind romanul unui roman nescriș, Ion Lăncrăjan a intenționat o operă polemică în care este vizată în primul rînd literatura conformistă de nuanță idilică, urmărind succesul imediat, fără adîncimea responsabilității, fără conștiință civică. Dar făcînd, ca și Don Quijote, proces unei false literaturi, Caloianul recom-pune o întregă epocă și oamenii care au populat-o. Caloianul este, cel puțin în primul volum, nu atît un roman care are în centrul său un erou, cît un roman care se ocupă de o literatură și de modul în care ar fi trebuit scrisă. Biografia lui Alexandru Ghețea apare destul de pulverizată, fragmentată în multiple episoade care comunică la mari intervale. Scriitorul îi prezintă însă în rezumat operele și, mai ales, compune el mici istorioare care au rolul să ne comunice o imagine „a-utentică” a realității, nu așa cum reiese din prozele lui Ghețea. Așadar, citim în Caloianul povestea inginerului Petrache, scos din direcție după ce puse la punct o fabrică, povestea sonderului devenit vinător de șobolani, a tinerei Titiana care se îndrăgostește în ilegalitate de un agent de siguranță, a omului straniu din D., însingurat fără nici o justificare, a lui Vasile Pădure stîngist și dogmatic, cu un fond cîstît, capabil de regenerare după flecare eșec etc. etc. Toate aceste pilde oferite prin contrast cu o literatură nerealistă, fără nici o legătură cu biografia lui Ghețea, pot fi întinse la nesfîrșit și prozatorului nu ezită să le înmulțească, potrivit unor criterii greu de înțeles. Ele se interferează, contrapunctîndu-le, cu momente din biografia lui Alexandru Ghețea, cu pagini pamfletare la adresa vieții scriitoricești și cu pagini de eseistică sau de publicistică curată, acestea din urmă singurele care aduc oarecare înviore în stufoasa aglomerare epică a romanului. O cantitate imensă de fapte și întîmplări, fictive sau reale, unele foarte disparate, se adună și impresia generală e a imposibilității de a le domina și de a le subordona cîtorva idei directoare.

Prin Alexandru Ghețea, prozatorul face un rechizitoriu conformismului, sacrificării adevărului în favoarea satisfacțiilor conjuncturale. Ghețea este surprins la o vîrstă înaintată cînd face tentativa, singura de altfel, de a se reabilita, de a scrie acel roman total, care să fie al adevărului fără nici un fel de compromisuri. Tentativa eșuează, eroul nu mai are decît forța remușcărilor sau a nenumăratei justificări. Convingătoare, drama lui Ghețea nu este decît parțial, întrucît Ion Lăncrăjan, minț de o irepresibilă violență pamfletară, își reduce eroul la o existență semivegetativă, alcătuită din frecvente libații, alternînd cu interminabile discuții, în absența unei activități creațoare.

Scriitorul ne asigură totuși că Ghețea a avut reale calități, irosite însă prin superficialitate, în ciuda unor experiențe de viață foarte dure. Ghețea își începe munca literară sub semnul aderenței la mișcările de stînga, se deplasează apoi către dreapta, mai ales în timpul războiului, are relații dubioase cu siguranța iar, după eliberare, se înscrie în rîndurile scriitorilor progresiști. Evoluția sa este sinuoasă, avînd de suportat urmările perioadei dogmatice, dar și contribuînd prin scris la consolidarea ei, oscilînd apoi între intransigență și liberalism, după vînturile care bateau în lumea scriitoricească. Atitudinea față de Sofiana, implicată în procesul Pătrășcanu, contribuie la descalificarea sa morală care se va accentua cu timpul. Excluz și apoi reprimiți în partid, Ghețea nu aprofundează întîmplările pe care le traversează, atent doar la restabilirea situației sociale.

Ion Lăncrăjan extinde privirea critică asupra lumii scriitoricești și asupra aspectelor condamnable din viața socială în general. Este vorba de abuzurile vehement denunțate în documentele de partid, dar pe care scriitorul nu le situează totdeauna în contextul definitoriu al istoriei noastre contemporane. El insistă în exces asupra aspectelor negative, folosind fie modul eseistic de comentare a unor evenimente în care sînt implicate personaje fictive sau semifictive, fie trimiterea directă la întîmplări și personaje istorice. Preferabil și cu mai bune rezultate este cea de a doua modalitate. Cît privește trimiterea aluzivă, semifictivă, viziunea este preponderent pamfletară, amintînd, ca procedeu pe Zaharia Stancu din Rădăcinile sînt amare sau Vîntul și ploaia, cu o superioră aprofundare. Numele sînt construite cu aceleași intenții deformatoare grotesti: Ion Bolboșică, Ab. Runcan, Sever Frențiu, Klio Stratomir, Stellan Păușică, Ezechil St. Ștefăneanu, Anatolie Dochiliță, Radu D. Ciordici ș.a.m.d. Scriitorul român nu are încă liniștea epică de a privi evenimentele și personajele cu ochiul imperturbabil (Princepele lui Eugen Barbu este un alt exemplu) iar Bietul Ioanide reprezintă doar o strălucită excepție. Fără să dispună de mari virtuți inventive și metaforice în pamflet, Ion Lăncrăjan se redresează în multe din fragmentele eseistice, în mod deosebit în cele de publicistică desprinse de orice sugestie și trimiteri în ficțiune.

Romancierul este cînd patetic și vehement, cînd ironic, așa cum se întîmplă atunci cînd ridiculizează pe acel confrate ce își arogă inexistente merite de atitudine. Unul, pentru a se justifica, lansează un fel de parabo-

la, a lupului suferind deasupra unei gropi de jărat. În acel timp însă el nu ostenea a scrie ode și imnuri: „Și cînd te gîndești, spuse Ghețea, precipitîndu-se brusc, de parcă abia atunci ar fi aflat lucrul ăsta — că dumnealui n-a îndurat în toți anii aceștia nici o oră de suferință... A colindat lumea, a fost simpatizat de toți responsabili, de toți îndrumătorii... În bibliotecile cărora găsește cărțile lui cu cele mai ditirambice dedicații! ...Și-acum vine și spune că a fost obligat și forțat... Că a fost pus pe groapa cu jeratic! Și că sufletul lui și conștiința lui... Dar unde era conștiința lui atunci, pe vremea cînd scria el ode și panegirice?! Era-n munți?!” (vol. II, p. 199). Din păcate — căci există și aici un „din păcate” — romancierul nu-și poate reprima o curioasă tendință de a alegoriza și a teoretiza, de a încerca de-a lungul unor întregi capitole un fel de filozofie a istoriei care nu face altceva decît să reia, fără a aduce nimic nou, cîteva idei enunțate anterior cu claritate sau cîteva fapte semnificative. Eroul romanului are vise, transcrise cu fidelitate, de un alegorism naiv, discută mult și în contradicție, cău-tînd să-și motiveze conduita. Intr-unul din vise se întîlnește cu Dumnezeu, într-altul cu Ucigă-l toaca („Da, nu vă mirați, pentru că eu, maestre, sînt înșăși Diavolul — sau „Avezuba”, sau „Valmonia”, sau „Scorcoilă”, sau „Mizda”, sau „Nicozda”, sau „Ghiana”, sau „Prava”, sau „Celălalt” și mai nu știu cum mi-au spus ai dumitale, romanii”, vol II, p. 272) altfel spus spiri-tul malefic, mator și producător al dezastrelor omenirii, care contestă calitatea de comunist a lui Ghețea (?) și se recomandă în termeni de acest gen: „Eu n-am vîrstă, eu sînt veșnic!... Eu sînt tînar ca mugurul care nu s-a desfăcut încă spre lumină și bătrîn, în același timp, ca o buturugă uitată de Dumnezeu și de lumel... Această ultimă stare e o aparență, însă, fiindcă eu sînt viu și tînar mereu! ...Eu sînt, dacă îmi îngăduiești, noua și ultima sinteză între Divinitate și Satan!... Și sînt ancorat pînă în gît în epocă — ancorat cu adevărat și cu sinceritate, fără nici un scop mărunț, de chivernisire! — și vă cunosc la perfecție! ... Am ris cu risul dumneavoastră de nenumărate ori, am vorbit cu vorbele dumneavoastră, am umblat alături de dumneavoastră, înainte sau mai în urmă, fiindcă sînt cuviincios altfel, nu sînt temperamentos, cum zic unii!...” (vol II, p. 255—256). Astfel de pagini ne întîmpină adesea în roman, aglomerînd inutil demonstrația diluată în perorații fastidioase și încrîncenate ale eroilor. Dacă intențiile sale de abordare a unei problematice dificile sînt meritorii, Ion Lăncrăjan ne apare în Caloianul sufocat de propria sa pasiune și de masa imensă a materialului pe care vrea să ni-l comunice.

Ideile romancierului

Profunzimea și valoarea unui roman stă, nici vorbă, și în noutatea și autenticitatea ideilor. Conștiința este vocea ideilor. Nu există roman care să nu se nască dintr-o idee fundamentală, care să nu aspire la un fond ideologic, care să nu înfățișeze o dramă trecută printr-o idee. Existența creează idei; romancierul le reia în funcție de destinul personajelor, în funcție de tema pe care și-o asumă. Existența socială nu este numai un spațiu al faptei, al evenimentului, ci și unul al cunoașterii, al întrebărilor și răspunsurilor. Este un spațiu în care suverană ramine conștiința. Toți marii romancieri au fost „ideologi”, creatori de idei, conștiințe tragice. Thomas Mann este un mare romancier și prin vocația ideilor. Romancierul autentic este obsedat de idee înainte de a fi obsedat de mit sau de istorie. Ideea la Liviu Rebreanu (Pădurea spinzuraților) ia înfățișarea conștiinței amenințate, umilite. Atîta dramă cite idei poate suporta conștiința. Pentru Mihai Sadoveanu ideea este intuiție, revelație, poezie. La Camil Petrescu ideea se confundă cu luciditatea. Vocația pentru idei a romancierului român de astăzi nu trebuie înțeleasă în absența fenomenului social. Ideile romancierului de astăzi sînt scoase dintr-o experiență socială și istorică, dintr-o realitate care vorbește despre conștiința și condiția umană. Așadar, nu inspiră incredere, nu face la noi „carieră” romancierul care știe numai să „povestească”, care n-a descoperit în idee o voce a destinului, care nu și-a făcut din relația idee—adevăr un principiu al creației.

Romancierul care descrie numai tema, care nu-i capabil să intuiească noua ei existență în raport cu realitatea psihologică și socială, riscă să fie un simplu „povestitor”. Creația în roman se identifică pînă la un punct cu ideea. Romancierul adevărat e un arhitect al ideilor, iar acolo unde lipsește ideea, lipsește și creația. Ei bine, cele mai multe romane de azi, la un examen foarte serios, nu sînt decît mediocre narațiuni în care o concepție despre existență, despre destin, despre personaje se confundă cu o relație neutră, cu o evidentă superficialitate. Care sînt noile idei pe care le susțin, le „difuzează” romane ca Spune-mi, unde duce acest drum? (Ion Marin Almăjan), O trufie care ucide (Anca Bursan și G. Panco), Tăceri și fugă (Marin Baciu), Zăpada nevăzută (Silvia Cincă), Culorile singelui (M. Diaconescu), După o lungă și grea suferință (B. Elvin), Eu și ai mei (Romulus Fabian), Balustrada de briză (Maria Hadan), Saltul în gol (Alexandra Indrieș)? Nu descoperim în aceste „romane” (și alte exemple ar putea fi oricînd aduse în discuție) nici o idee, nici o semnificație care să ne convingă că existența socială supusă observației a fost superior tradusă estetic; că morala personajelor propune un cod al adevărului; că o experiență de viață trăită poate influența radical, poate deveni un model. Aceste „romane” în loc să creeze din viață — literaturii — o idee fundamentală, o sufocă cu jalnice descrieri care nu au nici o șansă să supraviețuiască timpului.

Cine mai recitește astăzi romanele lui Francisc Munteanu? Toate romanele prozatorului au intrat într-un desăvîrșit anonimat fiindcă nu au aspirat niciodată spre o idee, spre un teritoriu estetic și moral inconfundabil. Nu numai Francisc Munteanu a fost victima unei astfel de pseudoliteraturi care astăzi nu mai interesează pe nimeni. Romanele lui V. Em. Galan, uneori ale lui Al. I. Ștefănescu, Nicolae Mărgăneanu, Nicolae Țic și alții, nu au cunoscut actualitatea ideilor, ci numai pe aceia a schemelor. Adevărul vieții nu s-a sincronizat cu adevărul artei. Cînd discutăm un romancier ne interesează în primul rînd verosimilitatea ideilor, valabilitatea și rezistența lor în fața vieții. Cite idei actuale descoperim azi, se zicem, în Bărăgan? Evident că nici una. Romanul acesta, atît de „actual”, atît de aservit „ideologicului” într-un anumit timp a căzut și el într-un anonimat total. Cum se explică fenomenul? Romancierul a pus înaintea experienței, ideilor, o prejudecată, o dogmă. El știa cum va trata tema, știa care idei „merg”, care personaje sînt „actuale”, neglijînd astfel creația. Nu ideea era aceea care provoca romanul, ci schema. Romanul devenea sclavul ei. Ideile romancierului nu aveau identitate. Ele erau mai mult ale epocii. Talentele adevărate au știut să le valorifice și nu să le falsifice. Cînd perspectiva se schimbă, cînd prozatorul și-a depășit condiția de simplu povestitor al evenimentelor, romancierul „actualității” face descoperirea că nu mai este „actual”. Procesul acesta de „dezactualizare” își mai are și astăzi victimele sale. Ce actualitate reală poate să mai aibă cartea lui Petru Vintilă (Numărătoarea inversă) cînd tema și ideea a fost tratată magistral de G. Călinescu în Bietul Ioanide? Există astăzi romane care repetă pînă la exces teme și idei care au fost deja explorate. Intrusul lui Marin Preda a dat naștere la o întregă „literatură”. Ideile lui Marin Preda creează printr-o tinerie romancieră o adevărată „modă”. Fenomenul se repetă cînd vine vorba de romanele lui Alexandru Ivasiuc.

Ideile sînt expresia cea mai pură, cea mai profundă a conștiinței. Cîți dintre romancierii de azi au descoperit miraajul lor?

Zaharia SANGEORZAN

mențiuni critice

ION LOTREANU: Analogia suverană

Pentru poetul „Aerului de sub fluturi”, acest itinerar spiritual cu măturisite intenții inițiatice ce constituie deopotrivă artă o meditație asupra literii ca „structură analogică” exemplară, cu funcționalitate specifică evidențiată pe suportul tehnicilor poetice, cît și, mai ales, o încercare de apropiere (și restituire) prin efort analitic a unui complex tematic, constitutiv și regulativ în ordinea a ceea ce îndeobște se înțelege prin „cultivarea uneltelor”. Modalitatea eseistică utilizată implică o serie de virtuți și servituți. Mai întii, firește, comentariul nu se articulează pe cadre programatice rigide, cum ar presupune demonstrația doctă și autoritară, ci după necesitățile imediate ale înaintării discursului (și excursului), așa cum sînt ele dispuse și ordonate de fluența asociativă a autorului. Fără a ambiționa precizia și abstracția „rece” a conceptului, prezentarea își revendică sugestia și nuanța, disocierea și exemplificarea funcțională, plastică și revelatoare, cum ar spune L. Blaga. Nu este propriu-zis procesul unor idei, cît o tentativă temerară de clasificare a problemelor. O astfel de sarcină presupune un aport documentar, de actualizare și explicare a unor mesaje din timp, dar, în același timp trădează inevitabil și o suită de preferințe și comunități sufletești, în ultimă instanță, modele. Sub aspect documentar se observă chiar o preocupare aproape sistematică de a resuscita și pune în circulație contribuții asupra unui aspect sau altul al temei. Sînt invocate astfel, cu deosebită mobilitate enunțuri dintre cele mai diverse și neașteptate aparținînd filosofilor, filologilor, esteticienilor, scriitorilor din mai multe timpuri și culturi, cîntărite și valorizate în funcție de „contextul logic”, reconsiderat în permanență. Preferințele sînt, de asemeni, ușor detectabile, fie că reprezintă obiectul unor considerații speciale.

Ca mărturie documentară, tehnică de lucru și pledoarie pentru înțelegerea artei, a funcției sale formative, „Analogia suverană” (Ed. Eminescu, 1975) reprezintă jurnalul unui poet rafinat.

Paul BALAHUR

VICTOR FELEA: Cumpăna bucuriei

Pentru conturarea sistemului său poetic, Victor Felea pornește de la natura ideală a poetului („Poetul / Printre munții lui ideali / Arzînd în flacăra lui solitară” — Poetul). Prin cumpănă, simbolul clasic al echilibrului, autorul ne sugerează ignorarea contradicțiilor; a ignora contradicțiile nu pare a fi — totuși — una cu a te autodefini și Victor Felea se pune în contradicție cu ideile exprimate în cărțile anterioare.

Iată direcțiile de interpretare: imaurile par a desceinde din poezia hōlderliniană; notațiile includ toate activitățile cotidiene; meditațiile asupra cuvîntului se află într-o zonă de tranziție. Sînt redescoperite virtuțile cuvintelor risipite de vreme, în reînnoirea poetului lîngă sufletul bun și duos al poezilor uitați, melancolici și minori, din prima jumătate a secolului nostru. Victor Felea se supune cunoașterii tradiționale, gîndind tăcerea ca pe un somn al cuvintelor: „Voi fi fericit în somnul cuvintelor / Acolo cresc vise dulci ca ierburile înmiresmate ale verii” (Voi fi fericit). În cumpăna bucuriei se află poetul („Binecuvîntă lumină învelîșul bătrîn / Ce torturează sufletul tot mai mult / Pune-i o aură nouă să-l proslăvească / Neștiutorii candidi” (Către lumină), dar și cuvintele sale („într-o zi am descoperit / Bucuria de a mă încredința cuvintelor / Și am văzut că ele — modești slujitori — / Imi poartă mai departe povara” — Un fel de a spune). Sentimental și ironic, Victor Felea depășește incertitudinile prin arderea la înalta idee a iubirii („Speranța îmi oferă o nouă cheie — Un vis posibil). Generozitatea poetului pare a fi în unire cu întoarcerea în timpul trecut, cu întoarcerea la origini. Mai mult: timpul trecut se află în zodia soarelui, în contrast cu prezentul care este pus „în cumpănă” (ca vîrstă, bătrînețe și singurătate).

Cumpăna bucuriei (Editura DACIA, 1975) este cartea unui poet melancolic și discret, eclectic uneori, care ne atrage atenția prin simplitatea discursului liric.

CORNELIU POPEL

MIRCEA VAIDA: Lucian Blaga.

Afinități și izvoare

Implinirea a 80 de ani de la nașterea poetului din Lăncrăm a fost omagiată de Ed. Minerva prin apariția unui amplu studiu care se referă — conform precizării făcute de autor. Mircea Vaida — la „cercetarea cauzelor și a naturii rolului pe care influențele străine îl exercită în creația literară a lui Lucian Blaga” (subl. ns.). Fără îndoială, o asemenea întreprindere a cărei dificultate pare de netrecut, dată fiind experiența spirituală covîrșitoare a autorului („Poemelor luminii”, se impune ca deosebit de utilă, în momentul actual al cercetării opere sale, cînd încă sînt așteptate sintezele largi, în stare să cuprindă acest tărîm vizionar de o rară profunzime. O primă precizare care acordă de la bun început interes incursiunii de față o constituie aceea că limpezirea conștiinței lirico-filosofice bliagene s-a datorat în bună măsură comuniunii, descendenței sale din sistemul de entități poetico-mitologice eminesciane.

Urînd pilda lui G. Călinescu, Mircea Vaida încearcă a schița, a formației poetului Blaga.

Motivația acestui exclusivism față de personalitatea la fel de interesantă a filosofului, care își are obîrșile ei și care nu se poate spune că nu a contribuit și ea la fixarea sistemului imaginativ, o găsește criticul într-o aserțiune a lui Blaga, potrivit căreia orice poet poate prefigura un filosof și invers. S-ar putea presupune, deci, că „speculația poetică la Blaga a fost hotărîtoare în construirea sistemului filosofic și că mitologia poetică prefigurează poziția speculativ-teoretică, idee devenită de circulație în ultima vreme. Numai că, a determina izvoarele și confluentele datorate altor poeți de aleasă elevație cu care marele nostru liric a venit în contact și a „rezolva” astfel sistemul interior de referințe, conșolidat de bună seamă și pe alte căi, ni se pare un risc pe care din păcate Mircea Vaida nu-l depășește. La sfîrșitul cărții sale, Blaga — filosoful rămîne o enigmă, sau o „aventură” a aceluia Blaga — poetul, care a asimilat și explorat o sumedenie de „orizonturi” poetice și culturale, începînd cu cea orientală și elenă, continuînd cu cea bizantină și ajungînd la mișcarea expresionistă, fără a fi neglijate contactele cu Goethe, Holderlin, Novalis, Nietzsche, Rilke și alții. Și, de aceea, dacă fiecare capitol al lucrării se susține în sine, comparativ vorbind, în sensul că fixează o punte de legătură între poetul nostru și marii creatori de lumi imaginare, „structura de adîncime” a opere lui Blaga, în ansamblul ei, rămîne în continuare deschisă cercetărilor. Am fi însă nedrepti dacă nu am acorda cuvenitele aprecieri favorabile lucrării lui Mircea Vaida, care, în limitele pe care singur și le-a ales reprezintă o analiză meritorie.

Cristian LIVESCU

Cu Vili — amic din tinerețe — m-am văzut mai târziu. Între timp, directorul întreprinderii de mașini unelte din Bacău — figură voluntară, cu dălturi faciale care inspiră decizie și preîntâmpină descurajator orice replică avocătească — răspunsese cu un argument și ferm refuz solicitării mele. Nu-mi rămânea decât să mă retrag, mai ales că Vili, deși foarte volubil și întreprinzător, n-ar fi reușit nici el, oricât s-ar fi străduit, să modifice decizia directorială. Simpatiile culturale ale celor din industrie au și ele limitele lor. Financiare. Apucasem însă să-i promit acestuia din urmă că voi scrie despre moderna lor uzină. Ar fi fost nedelicat să dau înapoi și, în fond, fără rost. Mai ales că întâlnirea cu Vili îmi rememorase o întreagă tinerețe și copilărie petrecute în acest oraș de pe malul Bistriței, — o altă Bistriță, mai sălbatică și mai neîngrijită, care nu se recicla încă prin trepte de hidrocentrală. Un oraș în a cărui tăcere bacoviană sunetul gornistului nu știu cărui regiment îrumpea sonor, neliniștit, ca un fel de disperată rimă la acel obsesant acord de clavier, în afara căruia străzile nu erau decât o aliniere de fațade monotone, prăbușite într-o iremediabilă plictiseală provincială. Două butoaie de dubit picile inauguraseră, cu multe decenii în urmă, o industrie a pielăriei, poluând apele Bistriței pe care mai coborau încă plute, sec rețezate la gheretele primitive ale fabricii de gherete. În rest? Citeva vile insolente în centru, și ruri de clădiri insalubre la periferii, modeste întreprinderi textile, o fabrică de hirtie etc., îngroșând în timp pătura proletară a locuitorilor unui țig moldovenesc, numai aparent încremenit între patriarhalismul altor localități vecine și perspectivele unei masive urbanizări, barate pe atunci de o politică nerațională, spoliatoare, a guvernărilor vremii. Țin minte doar că, în fiecare dimineață, enormele cizme ale tăbăcarilor, cizme bătute în ținte și inundate de o năclăioasă unsoare, făceau să scrișnească prundisul trotuarelor, însoțind, odată cu șuieratul răgușit al sirenelor, o nouă zi de muncă. Copleșitor de la fel cu toate celelalte.

Cît a trecut de atunci? Ceva din vechiul oraș a mai rămas peste vreme, înspre Gherăiești, către parcul spălat de apele Bistriței. Aceasta, în timp ce noul oraș izbucnește semeț cu acel impozant hotel Decebal, în centru, cu cochetele cvartale ale noilor blocuri, sporindu-și densitatea și altitudinea orchestral marcată spre această mai înaltă zonă a orașului — cîndva întindere agricolă sau tolocă. În prezent, platformă industrială în avanpostul căreia stă temeinic înfițată — edificiu geometric, contrapunctat de o masivă cantină-restaurant și un, prea strîmt de acum, loc de parcare — întreprinderea de mașini-unelte. Unitate al cărei act de naștere a fost semnat în urmă cu patru ani, a cărei intrare în producție a avut loc în urmă cu aproximativ doi ani și care înaintea în timp cu privirile îndreptate către spațiile învecinate, în cuprinsul cărora vor avea loc planificate extinderi. Oricum, momentul inițial va rămîne adînc gravat în memorie. În primul rînd, în memoria unui colectiv care acum doi ani se integra pentru prima oară în fluxul coloanelor de manifestații din ziua de 23 August. Noua întreprindere era alegoric ilustrată prin macheta unui uriaș Bohrwerk, căutat cu neașteptate de obiectivele camerelor de luat vederi ale televiziunii. Cineva i-a informat că, pe traseu, în cutare punct, la ora 11,20, vor intra în emisie. Să se grăbească. Sînt așteptați.

— Să aștepte, a răspuns calm directorul. Și eu am așteptat clipa asta doi ani!

Era și adevăr dar și un dram de mîndrie, de orgoliu, în acest răspuns al fiului unor săteni de pe valea Tazlăului, cu studii la Iași și specializări în diverse unități, metalurgist care, după cît se pare, a ținut neapărat să-și lege, de la bun început, destinul de această întreprindere. Într-un fel și ea o întreprindere gigant.

Firește, gigant e un fel de a spune. Pentru că nu mărimea halei de pe cele câteva hectare ale respectivei unități industriale impresionează în primul rînd — asemenea construcții se înscriu frecvent în profilul urbanistic al localităților noastre. Gigantismul întreprinderii îi dau acele uriașe mașini-unelte care produc, la rîndul lor, alte mașini-unelte, unele reținute în uzină pentru a continua să producă și ele alte și alte mașini-unelte. Un fel de imensă sci-

Se caută o metaforă

ziparitate metalurgică, în fața căreia trăiești un sentiment de intimidare. Mai ales după ce vezi o mașină de frezat longitudinal portal, cu deschiderea unui veritabil arc de triumf, cu masa de nu știu cîți metri, cîntărind 26 de tone și prelucrind piese cu o toleranță de cinci miimi de milimetru. Trebuie să mărturisesc că am fost de multe ori în situația de a repeta întrebările, termenii și simbolurile fiind noi chiar și pentru un mai în vîrstă gazetar care, dacă a auzit de Bohrwerk, de A F 85, de alezat-frezat și așa mai departe, rămîne totuși oarecum descumpănit atunci cînd este pus în situația de a confrunta asemenea noțiuni abstracte, cu masiva lor materializare în metal strălucitor.

Cine realizează acest lucru? I-am cunoscut pe mulți dintre ei, figuri expresive de o tonifiantă robustete, dînd o notă particulară acestei ambiante metalurgice, în care media de vîrstă depășește numai cu puțin 21 de ani.

— Directorul este mai bătrîn! ține să noteze, cu umor, interlocutorul meu, care desminte de altfel afirmația printr-o scăpărătoare energie. A trebuit să văd tot, adică tot ceea ce mi-ar fi putut oferi o imagine cuprinzătoare a acestui ciclopice demers uman, în care mașini cu programare segmentală înregistrează, în limbajul unor multicolore minisemnalizatoare, comanda, executînd piesa la cerere, cu periodice intervenții care nu fac decât să schimbe un program cu altul. Restul rămîne în seama mașinii.

O imensă mașină, domesticită sub privirile inteligente ale cite unui băiețandru de curînd înșurat, tată a unui sau a doi copii, figurînd pe o listă de cereri de locuință sau deținător al unui cont la CEC pentru un viitor apartament proprietate personală. Directorul îi cunoaște pe toți, mi-l prezintă în amănunțime, cu un întreg fișier de date din care nu sînt omise nici cele legate de viața personală. Dar nici cele țînînd de gradul de profesionalizare. Informații deosebit de utile unui director. Ca să dăm doar o cifră, vom aminti că aici, în decurs de numai opt luni, au fost și sînt calificați, cel mai mulți în cursuri post-liceale, cite 200 de meseriași, mai ales băieți cu armata făcută. Fete au rămas mai puține. Într-o asemenea întreprindere sînt rare operațiunile care să permită acomodarea lor la specificul muncii. Multe dintre ele sînt totuși legate de viața întreprinderii, în continuare, prin intermediul soților.

— Tu ești Andor. Andor și mai cum? întreabă directorul.

— Mihai.

— Spune-mi, cît ciștiți pe lună?

— 4.000 de lei, — și Andor suride strengărește. Dar și muncim, tovarășe director.

Soția lui este educatoare (au depus 19.000 de lei pentru apartament proprietate personală). Soția inginerului Sandu Tobă lucrează tot în întreprindere, ca economisită. Figură de halterofil, acesta s-a specializat la Combinatul de la Galați — unde a făcut Institutul la fără frecvență — și are un mod atît de decis de a da mîna, încît am depistat și în acest gest o reminiscență din mediul oțelurilor. De care metalurgistii sînt strîns legați. Și e suficient să vezi blocurile opace de metal care pornesc în fabricație, forate, sculptate, modelate și asamblate cu o exemplară precizie, pentru a înțelege fluxul de pricepere și inteligență care se încorporează în aceste impunătoare mașini-unelte, a căror destinație poate fi Ungaria sau Bulgaria, Iugoslavia, Anglia, Brazilia, Argentina... Este vorba, firește, doar de una din întreprinderile industriale ale unui oraș în care o sesiune pe tema „Industria municipiului Bacău în anii puterii populare“ a întrunit 26 de comunicări, cu participarea a peste 70 de unități — inclusiv întreprinderea poligrafică, ale cărei realizări în plan editorial, n-aș vrea să le

omit. După cum n-aș vrea să omit veterane întreprinderi ca „Proletarul“, „Partizanul“, „Steaua Roșie“... Despre ele însă am scris mai de mult, în anii de pionierat gazetăresc, în pagini de ziar local, în care — gazetari și cititori — ne regăseam cu tot ceea ce a însemnat pentru noi perioada de îndrăgănită și nu totdeauna chiar idilică edificare. Pe toate planurile.

Ce drum s-a parcurs între timp? Un amănunt definitoriu. O întreprindere băcăoană are azi cîntea de a colabora cu Academia „Ștefan Gheorghiu“ din București la elaborarea unui proiect de implantare a unui modern sistem informațional în întreprinderile de ramură. Este vorba de amintita întreprindere de mașini-unelte; este vorba de computere, de puncte de colectare a datelor, de cartele perforate, tabulograme etc. și, în final, de o imagine sintetică a situației întreprinderii, în planul producției și în plan financiar, menită să pună conducerea acesteia în situația de a lua, în orice clipă din zi sau de noapte, o decizie temeinic avizată și științific fundamentată. Interlocutorul meu, directorul Vasile Talpă, îmi oferă spre contemplare un voluminos și dens S.T.E. (studiu tehnico-economic), pentru neinițiați — un fel de papirus cu misterioase hieroglife contabilești. Dar acesta e numai începutul, mai mulți specialiști, de aici și de la Academie, își coordonează în prezent eforturile pentru a finaliza, eventual înainte de termen, ambițiosul obiectiv. Este mult entuziasm și multă dăruire în această participare, efort care deocamdată grevează în mod firesc bugetul întreprinderii. Dar care își va vădi, la timpul potrivit, eficiența.

— Pînă atunci, mărturisesc directorul, o decizie luată pe bază de intuiție poate fi, uneori, la fel de bună.

Mă gîndesc că termenul euristici vine, poate, de la Evrika lui Arhimede! Și urmăresc o descriere minuțioasă a ceea ce, ca proiect, ființează deocamdată, global, doar în imaginația interlocutorului meu.

Să nu uităm însă că ne aflăm în macrocosmosul tehnologiei, în galaxia Bacău, pe planeta unei unități industriale recent pusă pe orbită, cu o spectaculoasă, antecalculată devenire în timp și spațiu. Sentiment copleșitor, pe care l-am mărturisit deschis interlocutorilor mei, în timp ce aceștia, la ei acasă fiind, mă priveau cu bunăvoință, ca pe un fel de diletantă curiozitate terestră, întîmplător rățăcită în raza lor de existență intens solară. Ce n-aș da să am un scriitor contemporan lîngă mine. Unul autentic. Din aceia care le țîn confrăților lecții despre moderna revoluție tehnico-științifică. Nu de alta, dar să-mi pot lua și eu, la rîndul meu, revanșa.

— Asta-i tot, mi se spune cu surzătoare simplitate.

Așa o fi. Deși, după mine, s-a cam uitat motivul pentru care venisem în întreprindere. S-ar putea totuși ca, la timpul potrivit, directorul să și-l amintească. Și să găsească o soluție. Mai ales că m-a invitat stăruitor să mai vin. Să văd cum locuiesc oamenii, ce gîndesc, cum își petrec timpul, ce lecturi preferă, ce sporturi...

Să ne amintim de tinerețe, de Bacăul primelor lovituri de tîrnăcop, cînd au fost demolate ruinele războiului, de anii primelor proiecte — încă timide pe atunci — de plantările de pomi, de anii apoteozării primei hidrocentrale, cascădă electrică coborînd spre Bacău (pe un versant simetric cu cel metalurgic!), azi simplu punct de reper într-un sistem energetic național. În care, nu numai la figurat, sîntem integrați cu toate aspirațiile și faptele noastre, dîrînd prin timp propria noastră Epocă. Fapt vizibil peste tot, deci și în acest Bacău cu vagi evocări literare de nostalgie suspine bacoviene.

Peste sunetul de clavier al Poetului s-a suprapus dominator simfonia modernelor prefaceri, desfășurînd în văzduh, pe pămînt și în apele rîurilor uluitoare modificări de relief urban, capabile să ne redimensioneze sufletește și să instituie o nouă geografie spirituală. În cuprinsul acesteia, municipiul Bacău își așteaptă încă un, pe deplin meritat, pregnant și adecvat, corespondent metaforic. Care nu va întîrzia, probabil, să răsunе, eventual chiar în pagini datorate scriitorilor de pe aceste meleaguri, ale căror cărți le citesc cu emoție, căuțînd în fiecare pagină însemne familiare ale unor zile de ieri, de azi, de mîine.

Al. I. FRIDUȘ

expoziții, expoziții, expoziții

PETRE BUZATOV ȘI MIHAI VOLF

Spirit ordonat perseverent, Petre Buzatov își controlează în permanență efulziile, impunîndu-și o anumită ținută, uneori prin referința la anumite modele alese. Întrucît pictează mult, e destul de dificil să nu oscileze, dar de fiecare dată intervine pasta, prin toriditatea ei internă — un jar mocnit, abia întrevăzut — și își pune amprenta pe fiecare încercare a artistului, asigurînd astfel unitatea de exprimare. Căci așa cum Buzatov e fidel uleiului, pentru tot ce poate decanta în el ca încărcătură emoțională, pasta cu elocința recunoscută nu-l trădează, rămî-nînd, prin intensitatea vibrației, mereu aceeași. E o culoare muncită, o pigmentare ce continuă parcă lupta între granule sugerînd eterna mișcare a materiei, o pictură în permanentă tensiune.

Expoziția aceasta din sala Victoria include primele indicii că paleta lui Buzatov aspiră spre o departajare frazală a dominantelor. E o luptă susținută, pictorul aspirînd spre un ostrov al liniștii contemplative prin aruncarea a tot ce e posibil adjectival, optînd pentru metaforă unică, definitivă. Astfel, după pitoresc surprins cu simțire și înțelegere (Apus de soare în Țicau, În grădina la Văratec, Printre livezi, Maci etc.), după slăbiciunea manifestată pentru tremurul luminii în vegetația anotimpurilor, deci după reușite efecte de prezentare exterioară, obținute de dragul picturalității în sine, Buzatov trece cu aplomb la portretizarea în peisaj și în natură statică a unor stări sufletești ce se impun comunicate: aspirație spre liniște străjuită de permanența vieții, o nostalgie ușoară pentru ceea ce trece, se dizolvă în timp, exprimată liric (Praguri calde, Căun, Malul roșu, Liniște deplină etc.) și, în fine, metafora plastică drept temă în sine (Păsările trec, Ceas tăcut, Odă liniștii, Peisaj sibian).

Neștiut pînă azi, Mihai Volf ne propune bine găsite ipostaze ale nesemnificativului, alese pentru a ilustra propriile-i vise. Sculptorul nu intervine în jocul naturii decât pentru a pune în valoare grațioase siluete de păsări, a denunța forța de sugestie a unor contorsiuni de crengi. Cucerit de acest joc, devine mai îndrăgnet, realizînd compoziții de intimă delectare, Migala e susținută de deschiderea sufletească a autorului în fața grațiosului nepretențios.

Aurel LEON

„Casa bunicilor“

TIBERIU MORUZ

Absolvent al Institutului de arte plastice „Ion Andreescu“ din Cluj — promoția 1972, elev al pictorilor Abodi Nagy Belă, Aurel Ciupe, T. Harșia, — colectiv profesoral fericit potrivit înclinațiilor sale firești —, Tiberiu Moruz își face debutul ieșean prin personala de la Casa de cultură a tineretului și studenților.

Evoluția sa nu pare spectaculoasă: lipsesc contrastele, contorsionările. Lipsesc gustul și gestul spectacolului. Ba chiar și notele de livresc ca intenție de ilustrare și exemplificare, ori ca poftă de „joc secund“.

Totul trebuie să pornească de la o anume înțelegere a comunității de substanță dintre om și natură. De intuire a perfecte integrări a omului în spațiul său și într-un anume conștient pe care nu poate și nici nu-și propune să-l depășească. De aici lipsa contrastelor, a rupturilor violente, spectacolul propriu-zis, spectacolul „de scenă“, apărînd în context ca o excepție (vezi „Balet“). Contrar concepției „lumea un teatru“, singurul spectacol pe care Tiberiu Moruz vrea să ni-l ofere este acela al unor ritualuri lipsite de grandilocvență, ritualuri înțelese ca niște uzanțe născute din necesități firești, la diferite nivele ale cotidianului. Cu depășirea scenei de gen mai cu seamă în: „Obiceiuri“, „Amintiri I“, „Amintiri II“, „Camera albăstru“, „Ei pentru mine“. Tot de aici și acel „familialism“ al atmosferei, calmul și încrederea provenind nu doar din acceptarea ci în primul rînd, din înțelegerea a ceea ce este, în lumea „văzutei“ și cea a „știutei“ ori „învățatei“. Pictura propusă este genul de pictură ce îți permite aluzia la „exoticul cotidian“, acel exotic ce nu țîne nici de dimensiunea spațială, nici de cea temporală, ci de dimensiunea dată de calitatea conferită de noi lucrurilor.

Este vorba de un debut, e greu a-i prefigura evoluția, dar ceea ce mi se pare sigur — indiferent ce-și va propune a trata, indiferent de ce va asimila pe parcurs ca limbaj — e că reușitele sale se vor datorarea celui statut de sensibil de la a căru evidentiere nu trebuie să abdice.

Steliana-Delia BEIU

DORU CIOATĂ

Este emoționant să întîlnești un tînr care-și înțelege chemarea și totuși — paradoxal — părăsește școala de specialitate doar după primii ani. Și încă mai emoționant este să vezi pe acest tînr cu puternice reacții temperamentale după ce și-a însușit procedeul de reducere necesar creației, viguros și simplu, întorcîndu-se spre duiosii melodice de picturalitate și clarobscur.

Mai are încă de învățat deprinderi de meșteșug, pe unele laturi, dar acolo unde le-a deprins face demonstrația spectaculoasă a talentului său. Detalii anatomice de mare dificultate, partide de hașuri pe indiferent cît de grele porțiuni, și cărora le dă inflexiuni neprevăzute, așa cum o dovedește în unele gravuri pe sticlă (vitro-gravuri), îi etalează măiestria. Mergînd pe drumul acesta al descompunerilor morfologice, obține structuri cu vădită deschidere estetică. Poate că, utilizarea unui număr mai mare de tente intermediare, i-ar servi mai bine pentru exprimarea înțelesului pe care vrea să-l comunice și astfel s-ar transmite mai direct mesajul. Căci, să nu ne înșelăm, acest tînr atlet al formei nu se mulțumește doar să delecteze cu amuzante rebusuri grafice, — acestea oricum remarcabile prin decizie și decorativitate — dar este și un artist care scrutează viața și-i receptează semnalele dure.

Leandru POPOVICI

FLORIN MIHAI PETRESCU

Sonetul poetului

Hrănit-u-s-a odată cu petale
Și s-a-nvelit spre ziuă în culori
Acolo destinat ești să nu mori
Sortit numai luminii triumfale.

Destin de slavă uneori abrupt
Mai tremuri în privire peste scheme
Șabloanele uscate tu le-ai rupt
Și marea pururi sfântă-o să te cheme.

În dragoste aflind delicii rare
Și în durere poate compensare
Constant, doar Libertatea ai iubit

Și nu regreti și nici nu-ți faci iluzii
Cu aripile-nfinse intri-n mit
Doar viermii de mătase iubesc duzii.

Sonetul așteptării

Cintind adinc pe struna de lumină
Nu m-am ascuns de vijelii departe
Cind ceasul împăcării o să vină
De grindină ferestrele sunt sparte.

Și cine-o să mă strige prin unghere
De umbra cui oare-am să mă anin?
Paharul de tristețe dacă-i plin
E bine să îl sorbi numa-n tăcere.

Arareori întorc acele file
Cu ierni pustii și cu mihniri umile
De unde-s duse pentru totdeauna

Și consolată de tot ce nu s-a spus
Prefer acum soarele-n apus
Tot așteptind să se ivească luna.

Esențială

Cum argintau fintini văzduhul clar
Și prunduri tremurau de raze pure
Te-aș fi sorbit ca luna în pahar
Ori un ecou pierzindu-se-n pădure.

Dar tu îmi luneci printre sentimente
Robindu-mă imaginii astrale
Te caut și aș vrea să-ți fug din cale
Întunecat în regnuri transparente.

De-ar străluci și mie părul tău
Astru abstract, iconă peste hău
Oracol mintuindu-mă de mine

Să ies în fața porții și să strig
Furtuna spulberată e pe dig
Iubirea ta — cu soarele revine.

DAN ROTARU

Fel de iubire

Iubesc cuvintele care ne dor
atunci cind își retrag în ele cerul.
O, trebuie văzut, pină-n decembrie
în care pintec se ascunde gerul.

Stăm priponiți de inimă, asemeni
uor trăpași înaripați dar triști.
Ne-ar trebui o grotă, să răspundă
într-una: — Dragoste, ești, ești!

Altfel ucid albințele polenul
și marea otrăvește albatroșii.
Dialogind acum cu-ntr-un pământul,
și ochii și cuvintele mi-s roșii.

De dragoste

Poate că a fost nevoie să pleci;
soarele nu mai avea o umbră în plus.
Nu mai simțem trupul gândului nostru
îndată ce alții îl știu.

Știi, și te-ai dus.
Mă respiră pământul cu toate grădinile,
dar eu nu pot bucura nici-o floare.
Știi? Soarele, deși e-așa de frumos,
citeodată e-o rană prea mare.

Dumitrescu, Miron Paraschivescu, Constant Tonegaru și alții) și eram desigur influențat de gândirea lor, de limbajul lor poetic. Prefer, însă, să nu intru în detalii. Această — nu o pot numi poezie — nu înseamnă nimic.

— Cind ați venit pentru prima oară în București, Marin Preda: Cu ce intenții?

— Am venit prin anul 1940, fiind mutat de la școala normală din Cristur Odorhei, în urma Dictatului de la Viena, Cristur Odorhei intrând în teritoriul smuș, școala toată a fost mutată în București. Intenția era deci să devin învățător... în primăvara anului '41 am citit o revistă care mi-a plăcut și care se numea „Albatros”. Prin ea am ajuns la Geo Dumitrescu, care era rector-șef. Revista a fost efemeră, însă marchează în conștiința multora dintre noi un moment literar real.

— Cine v-a introdus la „Sburătorul”?

— La cenaclul lui Lovinescu — și asta era minunat la el! — putea veni oricine. Adică oricine considera că are ceva de ascultat sau ceva de citit. Era un om care avea o psihologie deosebită, în sensul că înțelegea să-și deduce întreaga existență, întreaga forță de muncă, promovării literaturii și mai ales descoperirii talentelor. Această acțiune atît de delicată și de importantă și de senzațională care înseamnă descoperirea unui om care are talent, cultivarea lui apoi pînă la opera împlinită, a fost, de altfel, relevantă, firește prin intermediul operei, și într-un studiu foarte frumos al lui Eugen Simion, E Lovinescu — scepticul mintuit... În felul asta, auzind și noi că nu e nici o restricție, nu e nici un protocol, care să împiedice venirea unor tineri scriitori să se producă în cenaclul lui Lovinescu, am îndrăznit să intrăm. Bătrînul critic ne-a depistat repede și ne-a invitat chiar să citim. Așa am citit și eu la invitația lui. Am citit acolo o schiță pe care am pierdut-o mai apoi, De capul ei. Si după aceea am citit Salcîmul, o bucată de dată asta mai violentă, care n-a fost chiar pe gustul criticului, dar care, mă rog, a plăcut altora din cenaclu.

— Cind l-ați întilnit prima dată pe Miron Radu Paraschivescu?

— Tot pe atunci, la ziarul „Timpul”, unde am intrat corector. El mi-a facilitat, cum am povestit în dese ocazii, debutul meu literar. M. R. P. era pe vremea aceea redactor al paginii a doua, literară.

M-a publicat acolo cu o povestire care în volumul meu, apărut în 1948, se numește O adunare liniștită. E se vorba de volumul Întilnirea din pămînturi... Nu-mi place să insist asupra debutului. Deobice, despre debut se vorbește cînd ajungi cam spre maturitatea a doua, ca să zic așa, adică spre bătrînețe. Nu sînt chiar în situația asta. Despre M. R. P. însă, trebuie să spun că era un om care știa să cultive prietenia literară cu atîta entuziasm, încît te acașai imediat de el și nu mai puteai să-l părăsești.

— Ce a însemnat în destinul scriitorului care sîntei astăzi contactul dumneavoastră din acei ani ai începuturilor, cu gazetăria?

— Nu a însemnat și nu a marcat nimic. Nu am avut timp ca ziarist să practic, de pildă, interviul sau reportajul, pentru că, la cîteva luni după ce am fost numit secretar de redacție la „Evenimentul zilei”, am fost chemat militar. Încît activitatea mea de ziarist s-a rezumat la facearea unui ziar și nu la scrierea lui.

— Pomenești la începutul discuției noastre de poetul Constant Tonegaru. Trebuie să înțeleg că el făcea parte din același anturaj spiritual, din același cerc de prieteni literari, pe care îl frecventați și dumneavoastră?

— Oarecum, oarecum... Pînă la plecarea mea în armată mă întilneam des cu Constant Tonegaru. Era un om foarte interesant și deosebit de atrăgător. Mai ales prin neconformism, prin bizareria lui, de limbaj în special. După război nu am mai avut timp să-l văd. Drumurile noastre s-au despărțit. El a intrat, mi se pare, în relații cu Vladimir Streinu, la revista „Kalende”. Eu am continuat să fiu militar pînă prin '45. După aceea, curînd, el a avut altă soartă.

— Trecerea dumneavoastră prin revistă — mă gîndesc nu numai la ÎNTILNIREA DIN PĂMÎNTURI, dar și la DESFAȘURAREA, care i-a urmat — a reprezentat un drum spre roman?

— Desigur! Firește romanul sintetizează o lume, un univers pe care mai întii trebuie să-l concepi și după aceea să-l elaborezi. Sigur că există scriitori care de la început debutează direct cu un roman, chiar

cu un roman reușit. Păreră mea este însă că majoritatea încep de fapt tot cu nuvele, aspirînd doar să scrie roman. Nuvele, nu că formează prozatorul pregătindu-l pentru viitorul roman, dar se impune tîrîrii scriitor prin momentele de soc pe care ea le conține și care nu se lasă exprimate într-o lucrare scurtă. Nuvele îi obișnuiesc pe prozator cu disciplina pe care o presupune romanul.

— Li formează într-un fel mina...

— Da și nu. Există într-adevăr scriitori, cum a fost Rebreanu, la care s-ar putea spune că nuvelele i-au format mina pentru marile lui romane de mai tîrziu. Însă există și prozatori care încep cu nuvele și nuvele rămîine forma lor de expresie specifică. Nuvelele lui Cehov nu-i cu nimic mai prejos decît nu știu care alt mare roman contemporan lui.

— De ce Friguri s-a constituit ca o revistă și nu a devenit un roman?

— Eu cred că Friguri este mai degrabă o povestire modernă. În sensul că reatează istoria unui tîrîr luptător: și o istorie a sa de iubire, și istoria sa de luptă în condițiile deosebite pe care le cunoaștem, din războiul indochinez contra francezilor, războiul de rezistență cum îl numeau ei. A rămas doar o povestire pentru că astfel am conceput-o.

— Cind ați simțit pentru prima oară imboldul de a scrie povestea Moromeților?

— Ideea de a scrie un roman despre Moromeți s-a născut imediat după ce am debutat cu volumul Întilnirea din pămînturi. Acolo, într-o primă ediție, era chiar o nuvelă care prefigura viitorul roman. Nuvele se numea Dimineața de iarnă și cuprindea, în fond, finalul Moromeților.

— Referindu-vă la cel de al doilea volum din Moromeți mărturisești undeva că nu ați putut să-l scrieți decît după o îndelungată perioadă de evadare din sinul conflictelor moromețiene. Nu credeți că scrisa pe viu, o carte capătă o forță de trăire pe care meditația prelungită nu face decît să o anuleze?

— E adevărat. Meditația îndelungă poate face să se estompeze acuitatea unui subiect. Numai că la mine lucrurile se prezentau altfel. Erau strîns legate de viața și de existența țărînimii noastre. Procesul de transformare în care intrase țărî-

Cu MARIU despre pe care trebuie și după să-l elal

rînimă romă a continuat pî să urmăresc a sfîrșitul. Tir cincisprezece ce se întimplă încheiat a fo

Valeriu GONȚEARIU: „Serată 1”

Etică și cosmogonie

La prima vedere, a institui binele în fruntea ierarhiei valorilor ține de bunul simț și, ca să zicem așa, de bunele moravuri. Există un precedent — Platon — există o realitate a tuturor timpurilor care pledează pentru moralitatea oricărui demers uman, fapt care ar fi, de altfel, în firea lucrurilor. În natura lucrurilor, ziceau clasicii, orice abatere de la natură fiind sancționabilă pentru urmările blamabile pe care le produce. Binele a strălucit deci întodeauna ca un soare pe firmamentul vieții omenești sau, cînd era noapte, ca o stea polară, nerămîindu-i omului decît să folosească corect busola bunelor moravuri, pentru a naviga spre limanul mult visat al unei vieți fericite. Au existat uneori și înnourări, se întimpla să nu mai știi ce e bine și ce e rău, și atunci un alt filozof sau o altă filozofie, un alt moralist sau o altă etică, un alt pedagog sau o altă pedagogie veneau să risipească norii și să redea vederii astrul moral capabil să ne întărească în credința că există în lumea asta un rost și un temel al tuturor lucrurilor, nefiind chiar totul deșertăciune. Atît doar că, între acest bine abstract și multele avaratură concrete ale umanității se așternea, nu o dată, o imensă prăpastie, în care aveai toate șansele să cazi, tocmai în clipa în care privirea îți era fix ațintită spre acest imuabil bine, tronînd în universul spiritual întocmai unui zeu. Un fel de zeu iluminist. Era, ca să zicem așa, o viziune ptolemeică, transmutată în plan axiologic, revenindu-i marxismului misiunea istorică de a reedita, în planul filozofiei, esteticii, moralei etc. gestul revoluționar al lui Copernic și Galileu, din domeniul cosmologiei. În locul oricărui idei abstracte de bine, frumos, al oricărui trebuințe abstracte, situată în reduționistă

perspectivă antropologică, în centrul universului existențial a fost instituit, ca punct de referință, omul, ca realitate bio-psiho-socială, societatea umană, a cărei bază materială susține imensa boltă a valorilor spirituale, pe care evident binele, frumosul, adevărul își au fiecare locul lor bine stabilit. Bine stabilit, dar nu imuabil, condiționarea istorică funcționînd cu forța determinismului care stă la baza acestui uluitor sistem cu dialectică autoreglare, implicînd contradicția drept moment necesar al necentenitei devenirii. Mutația antropocentrică produsă încă în Renaștere a fost primul ferment care a făcut posibilă, în timp, această fundamentală restructurare a viziunii despre lume, nu fără a fi nevoie ulterior de o tot mai hotărîtă emancipare de anacronice, sterite — deși uneori bine intenționate — scheme scolastice de gîndire. Dacă așa stau lucrurile, referirile la bine, frumos, adevăr nu sînt posibile decît în cadrul acestui sistem de referințe, considerat în structura și funcționalitatea lui, elemente în afara cărora orice demers riscă să angajeze bunele intenții într-o direcție abstractă, ineficientă, alimentînd un sentiment de desuetudine. Este tocmai impresia pe care ți-o lasă cartea — altfel remarcabilă scrisă — „Disocieri în teoria culturii și artei moderne” de Marian Vasile, carte care are, în principiu, drept scop a opune divergenței spirituale produse de autonomizarea valorilor, convergența acestora, pusă sub semnul întîrării etice a valorilor. Aceasta, mergînd pînă la un panmoralism, în mod manifest exprimat printr-o formulare de genul „la Hegel substanța e universul, la noi idealul moral”. Avizat, autorul nu ignoră, firește, faptul că asemenea demersuri au mai fost întreprinse, chiar și după încheierea procesului de autonomizare a valorilor, demers necesar, recunoaște el, pentru că „prin desprinderea culturii de sub egida religiei s-a deschis drumul dezvoltării vertiginose a științei, a tehnicii, a economiei, a filozofiei, a artei”. Dar, apreciază domnia sa, filozoful din Kognisberg, eliberînd arta, știința și morala de sub tutela religiei, n-a întreprins și actul supunerii valorilor uneia singure, care să dea acțiunilor existente și gîndirii umane un scop superior, unic. A fi procedat în acest fel n-ar fi fost totuși o dovadă de prezumție și de spirit voluntarist? Scopurile umanității nu-s nici ele lipsite de social-istorice determinări. Și, la urma urmei, de unde această hegemonie a idealului moral, atîta vreme cît el însuși este condiționat social-istoric, neexistînd și nefiind cu puțină un unic ideal moral absolut, al tuturor vremurilor și civilizațiilor! Și apoi, a proceda astfel, nu înseamnă a ne întoarce la vechea cosmogonie axiologică? Poate chiar la vechea cosmogonie axiologică, care își situa izvorul în nu știu ce idee sau cuvînt al tuturor începuturilor! „La început a fost acțiunea” scrie Engels, reluînd versul goethean plin de tîlc cu care începe prologul din Faust. În același timp, deslușînd sensurile multiple și adînci care iradiază din categoria practicii, Lenin scria pe marginea „Logicii hegeliene”: „De ce de la practică, de la acțiune, se trece numai la „bine”, das Gute? Este îngust, unilateral!” M. V. pare să aibă unele rezerve în această privință. Cel puțin așa lasă să se înțeleagă afirmația potrivit căreia: „Între concepția hegeliană și marxistă pe de o parte și cea

PREDA univers li literari concepi sea zi

cepind cu 1949, 1962. Eu trebuia roces și să-i văd eci de aproape n observat ceea ată ce totul s-a sibilă și scrierea

celui de al doilea volum al romanului. Chiar dacă nu reține întreg procesul, așa cum s-a desfășurat el, ci numai un anumit episod de la începuturile lui, cum este cazul din Moromeții (II).

— Dacă ați fi scris continuarea Moromeților imediat după apariția primului volum, Risipitorii și Intrusul ar mai fi apărut?

— Evident că ar fi apărut. Trecearea de la un mediu cunoscut la altul este un prag dificil pentru orice scriitor oricât ar fi el de experimentat, prag care oricum m-ar fi atras. Aveam de înfruntat foarte mari probleme de tehnică literară, de adaptare a stilului și așa mai departe. Le-am invins până la urmă, nu fără a avea însă pe parcurs senzația că ele nu fuseseră rezolvate așa cum dorisem. Surprizele vin de obicei după apariția cărții și anume, la un anumit timp când se produce așa zisa detașare și când poți să-ți citești cartea, ca orice cititor, la rece, și să-ți dai seama de izbînzile și insuccesele pe care le-ai avut. Și a mai existat ceva care trebuia învins: tentația de a mă întoarce, după fiecare experiență nouă consumată, la țărani.

— În Delirul reluăm o scenă din cel de al doilea volum al Moromeților: venirea la București. Ia fi a lui Moromete bătrînul. Modificați însă — în funcție se pare de necesitățile noului roman — numele unuia dintre personaje, ca și datele esențiale de discuție dintre ei. Trebuie să înțeleg că atunci când scriați Morometii — volumul II, nu vă gîndeai încă să scrieți o carte ca Delirul?

— Am făcut deja în acest sens unele precizări. Delirul a fost cartea pe care am dorit s-o scriu încă de la începutul carierei mele literare. În 1949, cînd am început să scriu Moromeții, lăsasem în urma mea un timp considerabil, anii '40-'44, care mă obseda. Deci cartea Delirul nu este o operă a cărei gestație să fi fost scurtă. Desigur că schimbînd aici numele unor personaje din ciclul Moromeților, ca și perspectiva asupra unor situații descrise acolo, unele racordări se vor face, dar nu deosebit de însemnate. Romanele se pot citi și separat. Delirul este conceput de o asemenea manieră ca să poată fi citit și independent de Moromeții. Este un procedeu modern care se folosește. îl întîlnim și la Hortensia Papadat Bengescu. Cîntecurile ei de romane se pot citi independent și în același timp constituie un tot.

— Știm cu toții ce datorează

Ilie Moromete lui Marin Preda. Aș vrea însă să inversez întrebarea. Ce credeți că îi datorăm protoipului real al romanului dumneavoastră?

— Dacă este să spun ceva ce n-am mai spus în acest sens — subiectul a revenit des în relațiile mele despre copilărie, în special în volumul pe care l-a scos Florin Mugur — aș putea să spun, într-o frază, că îi datorez protecția pe care am avut-o din partea lui în timpul începuturilor. Există și părinți care nu-și protejează copiii... Aici nu e vorba de o protecție obișnuită, ci de o protecție neobișnuită. Prototipul care, cum am spus de nenumărate ori, este tatăl meu, prin faptul că el însuși era un om deosebit, firește că nu și-a crescut copiii într-un mod obișnuit. Sigur că nu aș putea să fac o relație complexă asupra acestui sentiment de ocrotire, pe care tatăl meu mi l-a acordat în copilărie. L-am simțit însă mereu, în spatele meu, atunci... În genere față de un tată autoritar și strivitor se nasc sentimente de aversiune. Există chiar o modă în occident a cărților care relatează asemenea complexe. Cu mine nu s-a întîmplat așa.

— Afirmăți la un moment dat în Imposibila întoarcere: «am uitat să mai povestesc». Nu credeți că povestirea constituie un dat al spiritului românesc?

— Se pare că da... Sadoveanu este un mare povestitor, sigur. Creangă, un genial povestitor. Totuși povestirea de stilul și tipul celei pe care o practicăm, de pildă, Galaction, este oarecum distrusă de romanul modern. Astăzi nu se mai povestește, ci se înfățișează o realitate, un subiect. Faptele sînt arătate, sînt văzute detașat, nu mai sînt filtrate prin subiectivitatea povestitorului. Așa cum face Rebrea-nu în Ion, care este o creație independentă aș zice străină, chiar rece, față de gîndirea și sentimentele celui care o face.

— Proza modernă, romanul psihologic, de analiză, nu exclude subiectivismul...

— E un subiectivism dedublat acela, un subiectivism al personajului, nu al autorului. Sau și al autorului în măsura în care eul său se identifică, se travestește sub hainele personajului.

— Privind astăzi activitatea dumneavoastră literară, există cărți pe care să regretați acum, Marin Preda, că le-ați scris?

— Adică cum? Să regret că nu le-am scris?

— E și aceasta o întrebare posibilă!...

— M-am întrebant adesea și întrebarea cu răspunsul ei figurează undeva în Imposibila întoarcere, dacă n-ar fi fost mai bine ca în locul celor trei ediții, refăcute succesiv, din Risipitorii — care mi-au luat foarte mult timp — să fi scris alte cărți. Însă tot eu răspundeam acolo că nu, nu puteam să scriu alte cărți deoarece efortul pe care l-am făcut prin Risipitorii a fost acela de a găsi un alt orizont decît cel țărănesc, de a cuprinde și a stăpîni acel orizont. Nu, nu regret că au fost cărți pe care puteam să le scriu și nu le-am scris.

— Mărturiseați, într-o anume împrejurare, că nu aveți vocația descoperitorului de talente literare. Ce vocație esențială trebuie să aibă atunci, după opinia dumneavoastră, un editor?

— Ca editor mă priceap să descopăr talentele... pentru că se prezintă singure la editură. Noi le citim cărțile și le descoperim. Descoperitorul de talente, cum era M.R.P., se pricepe, însă, și dintr-o lucrare nereușită a unui scriitor, să vadă că acolo se găsește ceva care, în viitor, poate crește și se poate dezvolta. În timp ce eu personal nu mă priceap la așa ceva. Mie îmi place ca tînărul scriitor să vie la editură cu o lucrare deplin reușită. Asta-i deosebirea dintre adevăratul descoperitor de talente și editor. M.R.P., repet, avea această vocație.

— Foarte mulți din cei «descoperiți» de M.R.P. au rămas pe drum... Știu eu ce să spun?... Măzilescu continuă să existe ca poet. Este un poet bun. E bun, da, e bun!... Și pe urmă să știți că e suficient să «descoperi» un singur talent ca totul să se justifice.

— Dacă n-ați fi fost scriitor, ce v-ar fi plăcut să fiți, Marin Preda?

— Mi-e greu să răspund acum la această întrebare. Îmi este greu să-mi imaginez ce-aș fi putut fi — ca să pot să fiu și ceea ce trebuie să fiu — și nu mai prejos decît alții. Pot să-mi amintesc însă ce am dorit inițial să fiu, cînd am plecat de pe băncile școlii primare: un profesor. Și anume un profesor bun, care să știe să se facă prețuit de acești elevi atît de interesați, atît de atrăgători la vîrsta la care ies pentru prima dată în lume din casa părintească.

— Este o meserie grea — ce credeți — să fii profesor?

— Probabil! Dar mi-ar fi plăcut să fiu profesor.

Noi și clasicii

(urmăre din pag. 1)

a reține datele care îl particularizează pe acesta și-i propulsează mesajul pînă la noi. În fond, realitatea estetică nu trebuie numădeci limitată la impresia de ultim moment asupra lucrărilor de beletristică, ci și la idei și pedoaria insistentă a lui Adrian Marino pentru o nouă critică: critica ideilor literare ia în considerare faptul de evidentă semnificație intelectuală după care „Placerea analizei unei idei literare este calitativ egală analizei textelor literare, uneori chiar superioară și mai intensă”. (Dicționar de idei literare, Ed. Eminescu, 1973, p. 4). Or, lărgirea corespunzătoare a spațiului creației literare, prin includerea ideilor literare, implică și examenul istoric, genetic, criticul ideilor fiind un critic „total... un om de gust, un ideolog, un estet și un istoric” (p. 76, subl. n.).

În fine, dintre celelalte căi de confruntare între noi — cei de azi — și clasici, pornind de la preocupările de sinteză la care ne-am referit mai sus, cităm solicitările ivite din tentativele succesive de a defini global specificul unei literaturi. Chiar dacă nu-și propun, în mod expres, elucidarea raportului enunțat în titlul nostru, lucrările de acest fel îl presupun, ipso-facto, rezolvat într-un chip sau altul. Gherea, Ibrăileanu, Lovinescu în lucrările de sinteză știute, G. Călinescu în capitolul final al Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent (1941), Al. Dima, mai ales în Studii de istorie a teoriei literare românești (1962) în care se discută și dimensiunea universală a literaturii române, mai recent — Const. Ciopraga în Personalitatea literaturii române („Junimea” — 1973) dovedesc, în fond, continuitatea, permanențele, — ultimii cu o pronunțată atenție acordată valorilor estetice generate de un etos comun. Clasicismul înțeles ca orientare spirituală, ca dispoziție stilistică, opozabil deci romantismului, îmbracă astfel caractere proprii fiecărei literaturi. „În esență nu există un clasicism și un romantism — atrîna Const. Ciopraga în volumul citat: există clasicism și romantism”, iar dintre aceste două laturi „clasicismul a avut la noi un caracter circumstanțial, bazat pe o anume permanență spirituală” (p. 29). Concluzia ce se poate trage este că, în măsura în care îmbracă aspecte specifice, operele de valoare răspund, fie ele de structură clasică, fie romantice, unor permanențe și ca atare raportarea la prezent nu se rezolvă prin opoziție.

O bună parte a discuțiilor care s-au dus și care se mai duc la noi, ocazional, în jurul acestui subiect se obținează totuși în jurul unei prelușe opoziții a celor doi termeni. Și aceasta nu pentru că susținătorii ei ar avea argumente de fond spre a continua celebra „querelle des anciens et des modernes” ci mai degrabă datorită avantajelor poziției conformiste față de... inconformismul. Este un mod destul de empiric de a vedea lucrurile, cu virtuți și chiar și cu virtualități de rezolvare „practică” a unor pretinse controverse teoretice. Procedeu exprimat, în esență, aceeași vulgarizare a problemelor puse de evoluția literaturii și a celorlalte arte, depistabilă și în ipostaza menționată a aplicării unor criterii limitate, dogmatice, în operația încadrabilă formulei „preluarea” moștenirii literare. În toate cazurile promovării opoziției ireductibile între noi și clasici argumentarea se sprijină pe confuzia între clasic și vechi, luncind, în continuare, spre una și mai „spectaculoasă”: între vechi și învechit, depășit, „academic” etc. Lăsînd la o parte pentru moment, arbitrariul asimilării: clasic=vechi, deci prima treaptă a erorii, să remarcăm și aspectul nedialectic al disjungerii categorice între termenii de fapt corelați: clasic și contemporan (pronumele-noțiune noi, făcînd parte din sfera mai largă a noțiunii contemporan). Opoziția reintroduce, într-adevăr, ideea de ruptură, idee falsă și, în toate cazurile, dăunătoare prin consecințele ei anticulturale. O mai nuanțată și, deci, mai exactă cunoaștere a posibilităților și efectivelor linii de concurență între noi, cei de azi, cei care constituim posteritatea ori chiar în mai puține cazuri, sîntem martorii unei anumite perioade din creația unor clasici (cazul celor pe care-i numim „clasici în viață”) și operele ce dobindesc acest adjectiv de supremă recunoaștere: operele clasice — presupun luminarea aspectelor mai puțin cercetate ale acestor noțiuni, așa cum apar ele în diversitatea înfățișărilor concrete, adică în actul propriu-zis al receptării operelor literare. Anticipînd, am putea spune că, în cele mai multe cazuri, acest unghi de vedere contemporan, deși poate avea o deschidere mai mare, coincide măcar în parte, cu principalele verdictice critice formulate între timp. Exegeza lui Eminescu, bunăoară, deși cunoaște căi noi de acces și suprafețe inedite, cel puțin prin Ibrăileanu, Călinescu, Vianu, pînă la Edgar Papu sau Ion Negoitescu, nu contrazice în esență, fundamentalele și succințele considerații malorescine: „Pe cît se poate omeneste prevedea, literatura poetică română va începe secolul al 20-lea sub auspiciile geniului lui și forma limbei naționale, care și-a găsit în poetul Eminescu cea mai frumoasă înfăptuire pînă astăzi, va fi punctul de plecare pentru toată dezvoltarea viitoare a vestmintului cugetării românești”. Fără a contrazice, deci, opiniile fundamentale, exegeza operelor avansează, îmbogățînd faptele adevăratelor prime, aprofundînd semnificațiile acestora, înfîrînd spiritele. E vorba de un proces asemănător acelei tradiții selective de care se ocupă un specialist în istoria culturii ca Raymond Williams (The Long Revolution, London, 1971), implicînd și coordonate sociologice în recunoașterea și impunerea unor gusturi și aprecieri care să corespundă, în fiecare epocă, „sistemului ei de scopuri și valori”. Selecția pe care momentele culturale succesive o operează oarecum de la sine, angajează însă întreaga traiectorie a considerațiilor sedimentate în timp despre operele de artă. De aceea nici cercetarea asupra modului în care conștiința contemporană receptează valorile estetice considerate bunuri comune ale umanității, nu poate ignora acest traieci. E vorba nu numai de o obligație prevăzută de statutul nescris al studiului obiectiv, ci și de o relație de neevitat în actul propriu-zis al oricărei judecăți de valoare avizate. Dacă este normal să nu ne îngrădim de prejudecăți, de concepțe și păreri preformate, este, în același timp, eroant să nu se ia în considerare, fie oricît de detașat și oricît de critic, dîra de lumină lăsată de o anumită operă în timp, în conștiința generațiilor.

diferență pe care unii rența nu ne pare însă lui Spinoza, deși anteră între cele două acipă cum am văzut nu smul delimitîndu-se de omăi pentru că repreși timp o negare diă-a rînd, Spinoza implicăesitate, absentă în dem. În al treilea rînd, și care M. V. consideră pe de kantianism decit trebuie observat că de udini, sau de apropieri, tuturor filozofilor an-

„imprejurările formează în care oamenii creează. Fr. Engels, Opere vol. 1, p. 154). plîngem calea pe care, însă, a pîșit arta moartă citat de M. V., obdintre reverberațiile e în planul tehnicii și ente ca impresionismul, u lipsa unui (abstract) mun al acestor curentii implicînd inevitabilă. Care anume, aceasta un imuabil ideal moșredroșăm romanticilor gravitat, în mod ptoleasemenea pretenție este fața artei dar chiar și porană ajunge la maabilitate și de nuanțată însă de nicăieri de enerează fie într-un într-un existențialism r-un empirism beatnik rul lucru care lipsește alul moral? În orice e prea mult spus, zență în contemporană, fără a se lăsa diribstract, își întemeiază diactății materiei față care își propune nu ei și să o transforme. scă firește etica și etitale, și care nu nuabil ideal moral, dar azei materiale a fiin-

țării lui plene. Proces în care și arta este major angajată, gestul opunîndu-se deschis oricărui evazionism sau pretîns apolitism. Aceasta este însă cu totul altceva decît a spune că „teoria gratuității artei trebuie considerată o speculație vană, mai mult, un antonim al valorii care are drept scop restaurarea și perfecționarea morală a omului și a popoarelor”. Monism valoric care nefăcînd decît să fundamenteze în mod abstract libertatea exclusiv pe cunoaștere și să instituie preeminența ideii de bine în fața sentimentului de bine. vădește un efectiv iluminism inoperant, într-o epocă mult avansată din punct de vedere al umanismului militant. Reproș care nu vrea să anuleze meritele unei cărți interesante, cu multe capitole excelente, carte care însă își cere, din punctul de vedere discutat, o mai substanțială întemeiere a gestului integrator intenționat. Gest care, de altfel, este propriu deopotrivă, ca aspirație, și filozofiei și artei. Ambele implicînd morală ca o variabilă în funcție de care complexa ecuație a spiritualității umane poate cunoaște diverse valori. Între a năzul către cele mai elevate dintre ele și a pune temelli trainice definitoriei lor încorporări în existență este însă o distanță pe care numai dialectica marxistă o poate parcurge.

Sergiu TEODOROVICI

Valeriu GONCEARIUC :

„Serată 2”

CONSTANTIN ȘTEFURIUC

Îmi tremură în sînge o lumină

Îmi tremură în sînge o lumină
De tînără vîpaie, de curat, de sfînt
Încît presimt că Luna o să vină
Să inflorescă lingă oameni, pe pămînt.

Mă bate cerul cu lumini de crini,
Scriu cu mestecenj cum eram copil.
Cum singele în noapte și-n arini
Mută iubirile de toamnă în april,

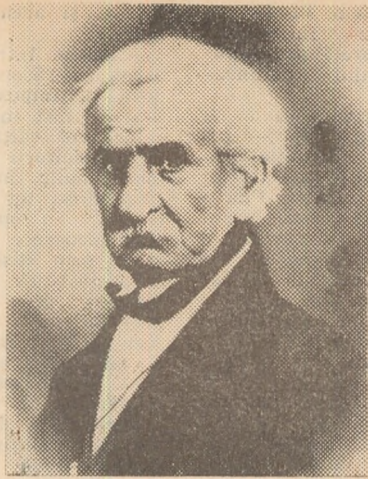
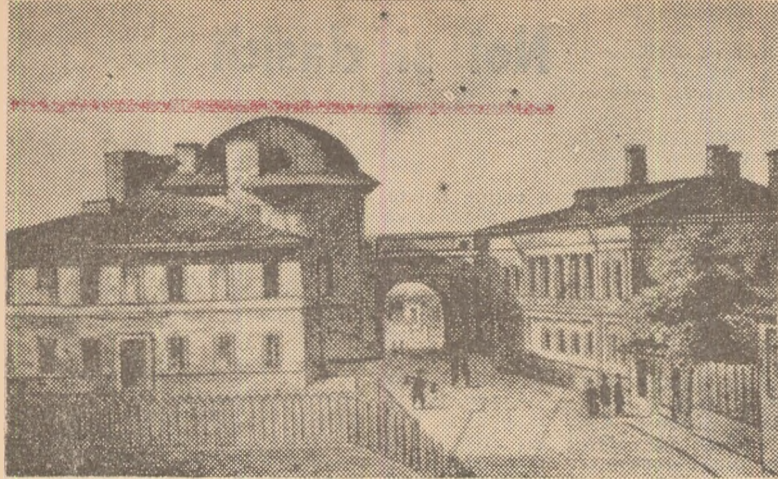
Nechează des, nechează, o , nechează
Hăitașul trupului, mînzul de rouă, riul
Lumina cea de taină, lumina-om, cea trează
Foșnește-n trupuri limpezi adolescența, griul.

Prietenilor mei de demult

Prietenilor mei din copilărie și de
după copilărie
Le-au ruginit inimile și nu se știe
Dacă mai intră cu caii și luna în apă,
Dacă sapă fintini în iubite, dacă mai sapă.

Bătaia singelui nostru este înaltă și crudă
Care dintre voi mai este în stare s-audă
Mersul nopții pe cer, trupul crescînd
Ne îndreptăm, suave muzici se rup de noi,
plîngînd.

O, dacă veți veni, și-o să veniți
Ca fragedul mestecăcn, călcînd din moarte-n
moarte,
Să fiți perechi de suflet, iubite și iubiți
Vă iau la vînătoare, în inimă, departe.

Rectificări și completări

Onorată redacție,

Alese cuvinte de apreciere pentru revista care de un deceniu reține atenția publicului cititor, impunându-se în spiritul celor mai bune tradiții ieșene.

Deosebit de interesantă informarea din „Cronica” nr. 24 (489) 1975, semnata de I. Hăjos, care urcă în timp data când cititorul român ia contact prin intermediul traducerii tipărite cu aspecte ale personalității și operei aceluia despre care Engels sublinia că a făcut „prima breșă” în concepția metafizică despre natură.

Contextul articolului, prin referirea la „Macrobiotica”, oferă posibilități de incursiune la originile aceluia domeniu de studiu și cercetare în care știința românească s-a impus: iulianismul (v. C. I. Parhon, „Biologia vîrstelor” Edit. Acad. 1955), iar prin valoroasa semnalară a traducerii dr. D. Almqvist — la istoricul interrelațiilor bio-psiho-sociale în terapia psihiatrică (interrelații dezvoltate în conceptul dinamic și totodată unitar, materialist științific al Școlii contemporane de psihiatrice de la Iași).

Tradusă în numeroase limbi, „Macrobiotica” se afla în 1842 în Germania la a 6-a ediție (C. W. Hufeland: „Makrobiotik oder die Kunst das menschliche Leben zu verlängern”, 6. Auflage, Berlin 1842 — ediție citată de Max Bürger în lucrarea „Altern und Krankheit als Problem der Biomorphose”, Leipzig 1960), prima ediție văzînd lumina tiparului la Jena și datată: 8 noiembrie 1796.

Autorul — Christoph-Willhelm Hufeland (născut la Langensalza la 12.VIII.1762 și stîns din viață la Berlin la 25.VIII.1836) studiază la Jena și Göttingen, practică medicina la Weimar unde își oferă serviciile de terapeut lui Wieland, Herder, Goethe și Schiller.

Cunoașterea și prețuirea de către Kant îi sporesc aureola de „iluminist”, prin nobila profesiune exercitată și prin activitatea de autor: și fondator de presă medicală devenind „verigă a întregii obști, ba chiar și a societății cetățenilor lumii (Weltbürgergesellschaft)”.

Ceea ce trebuie clarificat este data menționată în articolul din „Cronica” drept an al editării eseului amintit al lui Kant (1793?), deoarece acesta nu putea fi anterior primei ediții a „Macrobioticii” (1796).

„Macrobiotica” în traducerea lui Pavel Vasici („sau Măiestria a lungi viață”) apare, așa cum este arătat și în articol, la Brașov în două volume datate 1844 și respectiv 1845, deși pe ambele tomuri se află consemnat: Imprimatur..., die 9. Nov. 1844.

Merită de semnalat faptul că în traducerea și prelucrarea românească a „Macrobioticii” lui Hufeland (1844), numele lui Kant figurează la pag. 100 a primului volum (cu mențiunea că ar fi trăit 81 ani; în realitate cu puțin peste 80) alături de nume ale altor longevivi iluștri: Kepler, Bacon, Newton, Euler, Fontenelle.

Mai putem adăuga că traducerea lui Pavel Vasici a „Macrobioticii” lui Hufeland este precedată de o lucrare cu același titlu: „Macrobiotica” dar cu subtitlul: „sau Regule pentru păstrarea sănătății și prelungirea vieții” — tratînd aceeași temă, traducere de Ioan T. Albineț după I. F. Sobernheim, apărută la Iași „în tipografia Albinei” — 1838, în care este citat și C. W. Hufeland la pag. 135.

Cred că nu ar fi în defavoarea cititorului interesat dacă i s-ar oferi date suplimentare aferente articolului lui I. Hăjos și sintetizate mai sus, după prealabila consultare a unor surse bibliografice precum:

— „Macrobiotica...”, traducere Ioan T. Albineț, Iași, 1838.

— „Macrobiotica...”, traducere Pavel Vasici, Brașov, 1844—1845.

— „Grande Encyclopédie” (1885—1901, M. Berthelot), vol. 20.

— „Altern und Krankheit als Problem der Biomorphose”, Max Bürger, Leipzig, 1960.

Stimați tovarăși, primiți expresia sentimentelor de prețuire din partea unui cititor.

Dr. RADU PRIBOI

Acum 140 de ani

ACADEMIA MIHĂILEANĂ

Putem spune că Universitatea ieșeană a împlinit o sută și patruzeci de ani, pentru că rădăcinile sale sînt mult mai îndepărtate de anul înființării oficiale — 1860 — ele mergînd pînă la 16/28 iunie 1835, cînd s-a inaugurat la Iași prima școală superioară din Moldova — Academia Mihăileană. Susținînd crearea acestei școli, domnitorul Mihail Sturza hotărî: „Ajunghind tinerimea scolastică la grad de a putea învăța științele filozofice, noi am poruncit a se înființa Academia”. Inceputul se face cu patru clase în care sînt predate: „Sintaxul român, gramatica latină, gheografia, limba grecească, aritmetica, filozofia românească, cronologia istorică și lecturile extraordinare despre inginerie, literatură elinească, zugrăvitură istorică, limbile franceză, rosiană, italiană, germană, apoi desenul liniar și caligrafia”. Printre primii profesori ai școlii se află: Gheorghe Asachi, Ion Ghica, Mihail Kogălniceanu, Ion Ionescu și Eftimie Murgu.

În ziarul „Cantor de aviz și comers” din 4 august 1842, citim cum a decurs „examenul gheeneral carele s-a făcut la Academie” (la finele lunii iulie):

„D-1 referendarul învățăturelor publice, aga G. Asachi, a deschis seanța cu o dezvoltare scurtă a lucrărilor Epitropiei și a corpusului academic în cursul a zece ani care au trecut de la introducerea

limbei românești în ramul învățăturelor publice, una din cele mai simțitoare binefaceri ale așezămîntului nou și a protecției strălucitului fondator al Academiei. Ajunghind la o epohă apropiată în carea elevii îndepliniți în deosebite științe vor putea ieși din acest așezămînt, epitropul s-a îngrijit ca ramul învățăturei să corăspundă scopului de a pregăti pentru stat dregători speciali în felurite ramuri și societăți de oameni virtuoși și folositori. Pe acest temei, preînălțatul domn a slobozit o hotărîre ca în viitorime nimeni să nu poată intra într-o slujbă publică fără să fi petrecut cursul regulat a învățăturilor și fără să înfățișeze atestat sau diplome adevărite. [...] După aceea s-au făcut cercetare prin sorți din: religie, din clasici latini, din matematică, literatură, iconomia politică, agronomie, limba franțeză, hemia și fizica teoretică, urmată de experimente, făcute de elevi, despre electricitate, magneto-electricism, emisferale parabolice și altele [...]”.

Mai departe ni se spune că unii dintre elevi au citit compunerii proprii, iar alții au înfățișat desene istorice și ingineresti, „toate vii dovezi a nădejdei care poate avea patria de fiii ce cresc în acest așezămînt”.

Ion MUNTEANU

În limbajul uzual, curent, al conducătorului din domeniul sănătății publice își fac loc astăzi, din ce în ce mai mult, expresii ca eficacitate, randament, productivitate, termeni care nu au însă același sens și semnificație ca ologii lor din economie.

Acești termeni tehnici se folosesc în ocrotirea sănătății doar prin asemănare cu cei din științele economice, fără a avea un conținut și un rol identic. În medicină apar elemente calitative care nu pot fi măsurate cu etaloanele precise, utilizate curent în economie.

În domeniul medicinei și al ocrotirii sănătății publice nu este posibil un control direct al rentabilității, prin raportarea manoperelor sau intervențiilor efectuate la cheltuielile făcute în acest scop, ci este indicată utilizarea altor mijloace.

Numeroși specialiști recomandă înlocuirea, în acest domeniu, a termenilor de economic sau rentabil cu termenul mai generic de rațional. A funcționa rațional în ocrotirea sănătății înseamnă ca, în cel mai scurt timp și cu un efort financiar cît mai redus, să se obțină o eficiență medicală cît mai ridicată. Ineficiența utilizării a unor paturi sau neraționala lor repartizare nu înseamnă numai o irosire de fonduri și de forță de muncă medicală, ci constituie — în același timp — o frustrare a populației de dreptul ei legitim de a beneficia integral de prestațiile medicale care-i pot fi oferite de toate unitățile sanitare aflate în funcțiune.

Studiile efectuate în direcția problemelor de economie și planificare sanitară și-au fixat ca principal obiectiv stabilirea măsurii în care se obține o utilizare rațională a bazei materiale a ocrotirii sănătății, în condițiile unui randament corespunzător al unităților medico-sanitare; ele sînt determinate de necesitatea corelării costului asistenței medicale cu fondurile alocate în acest scop.

Direcția de dezvoltare a instituțiilor sanitare și planificarea acesteia se face țînînd seama de eficiența sanitară și economică a diferitelor acțiuni și tipuri de unități sanitare, adică de caracterul lor rațional. Eficiența economică a unei instituții sau măsuri sanitare nu se apreciază separat de eficiența sa medicală; între ele există o corelație intimă. Într-adevăr, utilizarea rațională a bazei

SĂNĂTATE
ȘI
ECONOMIE

materiale a unei unități medicale reprezintă un câștig prin prizma economicității, iar eficiența sanitară este și ea evidentă, deoarece un număr mai mare de bolnavi au posibilitatea de a beneficia de baza materială existentă. Totodată, tratamentul medical eficient este — în același timp — și cel mai economic, deci și cel mai rațional.

Un aparat medical pentru explorări funcționale de înaltă tehnicitate nefolosit sau folosit insuficient, în afara prejudiciului de ordin economic, afectează și eficiența medicală, lipsind bolnavii de posibilitatea de a fi investigați. Aceasta atrage după sine creșterea duratei de spitalizare a acestora, pînă la precizarea diagnosticului și aplicarea tratamentului adecvat și, în final, duce la sporirea cheltuielilor ce revin unui bolnav internat. Utilizarea nejustificată și abuzul de antibiotice, în afara mării cheltuielilor la medicamente, produce și prejudicii de ordin medical, fie prin posibilitatea instalării rezistenței la antibiotice, fie chiar prin posibilitatea unei îmbolnăviri mai grave datorată dezvoltării florei microbiene saprofite, banale.

Eficiența economică, dat fiind caracterul umanitar și social al ocrotirii sănătății, este subordinată celei medicale, adică măsurilor care se iau pentru satisfacerea nevoilor de asistență medicală ale membrilor societății. Astfel, este cunoscut faptul că unitățile sanitare cu puține paturi sînt neeconomice, avînd o utilizare redusă și o regie ridicată. Cu toate acestea, în mediul rural continuă să funcționeze numeroase case de naștere cu un număr mediu de 5 paturi. De asemenea, mai sînt încă în funcțiune — în anumite zone rurale — spitale mici de medicină generală cu 30—50 de paturi. Ace-

tea constituie dovezi clare ale subordonării economicității, înteresului major de a se asigura în orice moment populației rurale din unele teritorii posibilitatea de a primi asistență calificată la naștere și asistență medicală curentă într-una din unitățile respective.

Economicitatea nu se apreciază numai prin prizma cheltuielilor efectuate, ci și prin faptul că unitatea sanitară (spitalul sau ambulatorul) redă societății un om sănătos, capabil să producă din nou. Unele cheltuieli, ca de exemplu cele efectuate pentru modernizarea spitalelor, par a fi la prima vedere „neeconomicoase”. Ele nu pot fi apreciate prin efectele lor economice, însă trebuie să se țînă seama de faptul că ele contribuie la vindecarea bolnavului. Activitatea medicală se caracterizează printr-un profund conținut uman, iar elementele de ordin economic trebuie să țînă cont de aceasta.

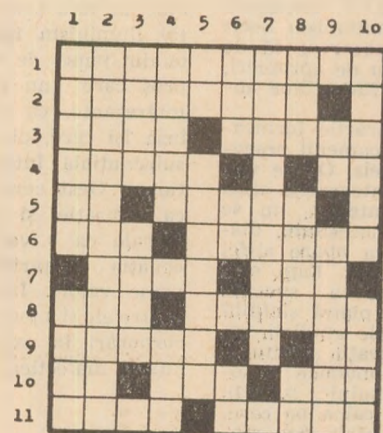
Folosirea în practica ocrotirii sănătății a unor variate metode de cercetare și eficienței economice și medicale a acestei activități contribuie la dezvoltarea și utilizarea rațională a bazei materiale și a cadrelor, la îmbogățirea metodelor de lucru și la dezvoltarea științei și practicii sănătății publice. Ele reprezintă un instrument important al conducerii științifice a instituțiilor medico-sanitare

Cînd ne referim la rolul sau poziția medicinei în economie nu trebuie uitat nici o clipă că activitatea medicală, prin prestațiile de îngrijire a bolnavilor, nu reprezintă numai un consum de fonduri, o sarcină pentru bugetul statului și pentru economia națională. Activitatea medicală are totodată un puternic conținut social-economic. Prin asistența medicală și în primul rînd prin cea de igienă și medicină preventivă, integrată în activitatea economică a societății, sectorul sanitar participă la transformarea condițiilor de viață și de muncă în conformitate cu nevoile sănătății omului, contribuind la creșterea și promovarea sănătății forței de muncă. Prin activitatea medicală de depistare activă și precoce a bolilor, de tratament timpuriu și de recuperare medicală, ea contribuie la redarea omului mai devreme și cît mai integral vieții active, productive.

R. DUDA

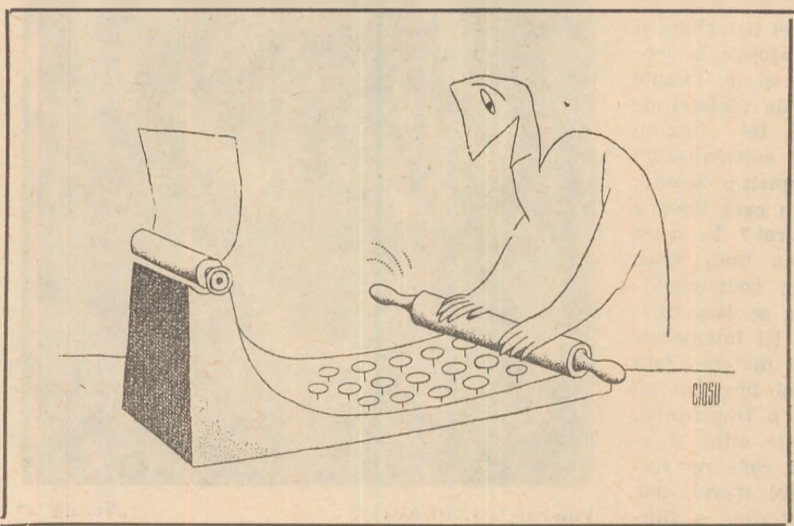
FOAIE VERDE

ORIZONTAL: 1. Papaveracee la umbră; 2. Umbeliferă înaltă și... la înălțime; 3. Frunză verde, floare verde — Malva erbaceelor; 4. Foae — Din... linacee!; 5. Inmurgur! — Frunze violacee la Peșea (pl.); 6. Peste marmeladă — Inverzeste apele; 7. Rămurică desfrunzită — Tot la „Frunză verde...”; 8. Inmiresmat de verdele crud — Malvacee cu omonim textil; 9. Tip de fitocenoză erbacee (pl.) — Cununi!; 10. Tei! — Iarbă otrăvitoare — Pămîntul solanaceelor!; 11. Ca măcrișul (fem. pl.) — Taie frunză și iarbă. VERTICAL: 1. Compozită cu dinți — A!; 2. Despre viața vegetalei, în particular; 3. Locul stigmatului vegetal — Rubus... de-a gata (pl.); 4. Climat ce transformă frunza în țepă — Capre!; 5. Urmă de gazon! — Ierburile savantului; 6. Specimen silvic cu verde persistent — Inverzit! — Frunzulița bradului; 7. Erbacee cu inspirație arhitectonică; 8. Căpă-

țină de salată! — O grădină de basm — Cu calul... prin savană!; 9. Vîrf de biblică! — Are un „Vis vegetal” cu „Iarbă”; 10. Erbaș tropicală cu fructe deosebit de aromate — Foae.

Viorel VILCEANU

Profesorul I. D. Lăudat este, în sensul cel mai bun al cuvintului, un om de catedră. Devotat, pînă la sacrificiu, activității didactice, de o sinceritate sufletească absolută și o tinerețe spirituală inepuizabilă, dăruită, fără răgaz, muncii intelectuale și educative, spirit metodic și, în același timp, iubitor de frază avîntată, I. D. Lăudat este un profesor exemplar. Mai mult decît atîta: în conștiința acestui om adevărat, care nu are decît mîndria de a crede că viața însăși este o școală pe altarul căreia trebuie depusă în fiecare zi o faptă cinstită, sălășluiește ideea veche și pilduitoare că dascălul se cuvine să fie profesor și elev în același timp, un flux de căldă umanitate care să meargă direct la inima ascultătorilor.

Iubirea nesfîrșită pentru literatura română veche, pe care o predă la Universitatea ieșeană de două decenii și jumătate, l-a ajutat pe profesorul I. D. Lăudat să facă dintr-o materie, îndeobște aridă, o disciplină de entuziasm, o prețioasă călăuză în studiul epocilor literare următoare. Lecțiile sale, de o bogăție, un echilibru și o claritate remarcabile, expuse pe un ton de fervoare sau de emoție concentrată, au insuflat atîtor generații de tineri studioși pasiunea pentru cunoașterea temeiurilor vechi ale culturii și literaturii noastre. Profesorul a înțeles, și a făcut și pe mulți din cei mai tineri să înțeleagă faptul că studentul nu este un vas care trebuie umplut (cu informații și cunoștințe), ci o torță ce trebuie aprinsă deoarece o conștiință se cuvine modelată în așa fel încît ea să lucreze după propriile-i îndemnuri, cu toată responsabilitatea intelectuală și patriotică, să fie în stare să primească și să emită adevăruri. Un acord perfect între vorbă și faptă, iată deviza acestui devotat om al catedrei și, în același timp, istoric literar de prestigiu.

Cercetările sale consacrate literaturii române vechi sunt ale unui specialist pentru care istoria literară e o disciplină severă ce presupune, înții de toate, cunoașterea directă a textelor, lectura lor sistematică și nuanțată.

Studiile despre Grigore Ureche și Miron Costin, Dimitrie Cantemir sînt tot atîtea contribuții remarcabile de istorie literară. Nu putem să nu amintim apoi paginile dedicate îndrumătorului Vieții românești, între care se detașează cuprinzătoarele **Contribuții la cunoașterea lui Ibrăileanu în etapa lui socialistă** (Iasi, 1964), sau studiile sale de metodică, izvorite dintr-o mare experiență didactică, studiile indispensabile formării oricărui viitor profesor.

Specialist, la Universitatea ieșeană, în literatura română veche, după G. Pascu (om sucit și rău, dar temeinic „vehist”) și Dan Simonescu pe care, de altfel, l-a urmat la catedră în anul 1950, I.D. Lăudat este istoricul literar și profesorul exemplar, sufletul rar și vibrant pe care îl omagiem acum, urîndu-i **La mulți ani!**

Mihai DRĂGAN

Premiile Asociației Scriitorilor din Iași pentru anul 1974

Două volume de poezie, unul aparținînd lui Horia Zilieru (Cartea de copilărie, Editura Junimea), iar celălalt lui Corneliu Sturzu (Anotimpul încrederei, Editura Eminescu), au obținut premiile Asociației Scriitorilor din Iași pentru anul 1974.

Creștia celor doi autori, prezențe remarcabile ale liricii românești contemporane, capătă astfel o nouă certificare.

Juriul a fost alcătuit din: Constantin Ciopraga (președinte), Sergiu Adam, Al. Andriescu, Andi Andrieș, Mihai Drăgan, Ioanid Romanescu, Nicolae Țațomir.

Zile ale teatrului

Zilele de 28 și 29 iunie a.c. au fost dedicate, la Bîrlad, teatrului. Afirmarea ne aparține, ea exprimînd după noi o realitate, chiar dacă manifestările desfășurate cu acest prilej nu au fost grupate sub acest titlu sau sub altul, asemănător. E vorba de constituirea, în prezența actriței Dina Cocea, vicepreședintă a A.T.M., a filialei Bîrlad a acestei asociații (președinte, actorul Constantin Petrican, director al Teatrului de stat „Victor Ion Popa”). De asemenea, în cadrul librăriei centrale a municipiului a fost lansată cartea lui Ion Cocora, intitulată „Privitor ca la teatru”, prezentarea autorului și a cărții fiind făcută de Valentina Silvestru. La discuțiile purtate pe marginea spectacolelor vizionate în aceste două zile („Drumul spre Everest” de George Genoiu și „Eminescu la Viena” de Stelian Vasilescu) au participat criticii teatrali Valentin Silvestru (România literară), Valeria Ducea (Teatru), Ion Cocora (Tribuna), Al. I. Friduş (Cronica), Victor Parhon, precum și Teodor Mănescu (reprezentant al Consiliului Culturii și Educației Sociale).

Utilitatea unor asemenea manifestări și colocvii teatrale fiind indiscutabilă, concluzia unei necesare reluări, în cadrul și din inițiativa altor teatre, a unor asemenea modalități de dezbateră a fenomenului teatral contemporan, se impune de la sine. De altfel, Teatrul de stat din Bacău va găzdui, probabil, și în acest an, tradiționalul său colocvii teatral, pe care îl așteptăm cu legitim interes.

Posibilități imposibile

„E foarte necesar, opinează Aurel Sirbu („Orizont” nr. 26/1975), să înțelegem militantisimul politic într-un sens larg atunci cînd este vorba de acțiunea socială culturală. Obiectul său depășește spațiul unuia sau a (!) alteia dintre valorile reale ori posibile reglementate sau reglementabile social și se suprapune peste o constelație axiologică mult mai vastă. Cuaza acestei dispersii este desigur structura complexă, multifuncțională și etajată a fenomenului. De aceea există permanent pericolul transformării funcției politice a culturii într-un proces disfuncțional, prin simplificare sau unilateralizare. Eroarea constă în substituirea prin această funcție, incontestabil fundamentală, a celorlalte funcții amintite în corelație cu aceasta și transformarea culturii într-un instrument cu valențe persuasive ce nu mai pot fi conectate la comunitatea receptoare; subiectul trans-individual (grupul) al acțiunii culturale va deține o conștiință socială în spațiul căreia dispariția celorlalte funcții provoacă o depresiune, situație specifică stării de aculturație. Estetica marxistă, precum și sociologia culturii acordă valorii politice tocmai un asemenea rol de distribuție și integrare a tuturor celorlalte valori în cadrul comunității”.

Totul ar fi foarte clar dacă am avea, de pildă, cum poate o constelație axiologică să depășească nu numai valorile reale, ci și pe cele posibile! Cum poate fi acordat valorii politice un rol de distribuție și integrare a tuturor celorlalte valori, dacă obiectul militantisimului se caracterizează, fie și numai după V. S., prin dispersie! Cum poate o funcție fundamentală să substituie una corelativă. Și apoi, transformarea unei funcții într-un

SPORT

Cortina

În sfîrșit, a căzuț cortina și peste acest campionat a cărui ultimă parte a fost un cazan cu smoolă fierd care au fierit mai mult de jumătate din echipele noastre. De după cortină se aud încă fel de fel de zgomete: plîsete cu lacrimi chimice dinspre Râmnicu-Vâlcea, sughițuri ozonate dinspre Timpa și of-uri resemnate dinspre Galați. Se mai aud, încă, zgomete de țopăială bucuroasă dinspre Cluj-Napoca, unde ambele echipe au făcut ce-au făcut și au scăpat (mai bine s-ar face acolo o singură echipă solidă), dinspre Constanța și Timișoara, iar aici, la Iași, se mai cîntă și a doua zi după ultimul meci Oda bucureștii. A fost un campionat cu multe ciudățenii: o campionă care se cunoștea cu zece săptămîni înainte de final; un **Sportul studentesc** ajuns pe locul patru cînd mulți îi preziceau retrogradarea (și te pomenesci că studenții ne vor reprezenta în una din confruntările continentale!); o echipă (**ASA Tîrgu-Mureș**) aflată pe locul doi, deși are un golaveraj inferior alteia (**Steagul roșu**) care retrogradează!

Dar de asta fotbalul este regele sportului, de asta supporterii lui sînt cei mai înfocați spectatori din cîți există.

Acum vor începe chinurile transferărilor. Va fi cum n-a mai fost. Federația a „împodobit” regulamentul cu un nou paragraf care creează avantaje mari pentru echipele clasate pe primele locuri și care, deci, vor juca în cupele continentale; ele au dreptul să ia jucători de la alte cluburi fără incuviințarea acestora. E bine, firește, ca echipele care ne reprezintă în Europa să fie tari (ca eventual să poată trece chiar și de turul al doilea), dar, pe de altă parte, se creează un decalaj valoric ce se va perpetua de la an la an; o echipă clasată sub locul patru își poate pierde automat cei mai buni jucători, ceea ce înseamnă că în campionatul următor o va duce foarte greu, și tot așa pînă la retrogradare,

în timp ce alte echipe, deja bune, se vor întări mereu. Vom avea, ca urmare, trei, patru echipe bune, iar celelalte vor continua să joace mereu pe cuie, pe spini, pe jărătic. În sfîrșit, Dobrin va putea juca la Craiova fără dezlegarea argeșenilor. Și nu numai Dobrin.

Un cititor din Cluj-Napoca, Nicolae Pîntea, fost arbitru de fotbal, îmi scrie cu oarecare indignare că nu-i de acord să-i vorbim de rău pe arbitri, pe acești „năpăstuiți ai soartei”. „De unde și pînă unde — se întreabă corespondentul nostru — atîta defăimare pentru arbitrii noștri de fotbal?”. Dar nu-i defăimăzăm nimeni, tovarășe Pîntea! Dimpotrivă, cu toții îi numim **cavaleri**, un termen foarte elegant și onorabil. E adevărat, îi mai criticăm din cînd în cînd, dar cine are dreptul să greșească și să se supere cînd e criticat?! Despre Rainea știm noi mai multe lucruri bune decît știți dv., dar oricît ar fi de bun (și este), nu-i putem trece cu vederea ezitățile, părtinirile (volte sau nu), excesul de zel și altele. Dacă aveți curiozitatea să aflați ce am scris despre el de-a lungul anilor, răsfoiți colecția revistei noastre și veți vedea că de fapt nu-l năpăstuim, ci dimpotrivă. În ceea ce-i privește pe Cursaru, Bîrăescu și alți cîțiva, vechi clienți ai rubricii noastre, am fi dorit să nu le pomenim numele, dar ne-ați obligat. Vă amintesc doar că numitul Cursaru a influențat voit rezultatul unor partide, fapt pentru care a și fost sever sancționat de colegiul de arbitri și pentru care noi — dacă am fi avut căderea — nu i-am fi îngăduit să revină pe gazon.

Cam asta-i situația, tovarășe Pîntea, fost arbitru de fotbal. Vă rugăm să ne mai scrieți!

INTERIM

proces disfuncțional nu este o eroare de logică?

Desigur problema ridicată de V. Sirbu nu este lipsită de interes. O mai deplină proprietate a termenilor utilizați, eliminarea contradicțiilor (involutare) și în general, un plus de simplitate în desfășurarea discursului ar fi ajutat, cu siguranță, la instituirea respectivului punct de vedere ca element de referință într-o posibilă dezbateră pe această temă. Motiv pentru care nu putem, deocamdată, decît să solicităm minimele clarificări și precizări posibile. Spre deosebire de autorul însemnărilor vizate, noi nu îndrăznim a cere nimic dincolo de posibil. Și asta pur și simplu pentru că, după modesta noastră părere, altfel nici nu e posibil. Mai ales dacă avem în vedere valențele persuasive posibile de conectat la comunitatea receptoare. În fond, cele imposibile de conectat nici nu mai sînt valențe. Sau este cineva de altă părere?

În citeva cuvinte

În cronică sa „Artiști plastici din Iași” din ultimul număr al revistei ARTA, Ion Frunzetti îl remarcă în mod deosebit pe sculptorul Nicolai Păduraru. În sculptura sa există „un sens al spațialității, odată mai mult descinzînd la un moldovean din experiența goticului, aici destul de la el acasă, care se vedește integrat unei concepții moderne ce mintește naturalismul lui D'Haete, a lui Cesare Baldacini și al Germanei Richter, fantastică potențare a aleatorului alegoric, de o expresivitate cu totul ieșită din comun”. * În curs de pregătire la „Victoria” — Iași o expoziție a pictorilor amatori ieșeni. Coordonator: Centrul de îndrumare a creației populare. * Formația de estradă a Casei de cultură din Pașcani împlinește un deceniu de activitate. Drept care, ni se oferă un spectacol festiv în mare montare * Revista Secolul XX își continuă ancheta „Cultura română în circuitul marilor valori”. De astă dată, răspund: Miodrag Pavlović, Augustin Buzura, Gheorghii Markov, Iuri Kojnevicov, Gh. Griguru și Doru Popovici * „A reușit revista (respectiv „Luceafărul”) să reperițe problemele nevralgice ale prozei de astăzi?”. E prima întrebare a anchetei „Proza între originalitate și mimetism” pe care revista bucurăsteană o continuă. Posfata conchide: „Opera autentică trebuie apărată de invazia literaturii de contrafacere. Poate că această discuție nu și-ar fi avut reala justificare dacă n-ar exista o reală agresiune a literaturii de contrafacere”. * Printre ultimile achiziții valoroase ale Muzeului de artă din Iași: „Natură statică” de Andreescu — „Portret în pastel” de Luchian, „Flori galbene” de Tonitza, „Peisaj” de Pallady... Și o ambiție a muzeografilor ieșeni — crearea unei colecții Andreescu.

N. IRIMESCU

TELE...grame

Despre un tirg

Dacă există tîrguri de mașini-unelte, de produse ale tuturor celorlalte ramuri industriale, dacă există tîrguri internaționale de brînzeturi și chiar de jucării, de ce n-ar exista și unul pentru emisiuni TV?

Ei bine, el există. Se desfășoară anual la Cannes și are un mare ecou nu numai în publicațiile de specialitate.

Anul acesta s-au cerut reportaje de călătorie ample (dar nu simpliste) și (bineînțelese) seriale. Dintre reportaje, de mare succes s-a bucurat cel realizat de francezul Michel Parbot, intitulat „Oh, America”, imagini fără comentariu realizate la douăzeci și trei de școli ieșite din comun. De pildă? Pentru cascadori, pentru producători de „hamburger” (cîrnați calzi, care se vînd pe stradă) pentru crupieri și pentru clovni (cursuri seriale).

Seriarele, această eternă problemă a tuturor televiziunilor, au fost cerute în număr mare și oferite în număr mai mic. La mare cinste — „Kojak”, care, datorită succesului său, va continua să existe în episoade de cîte cincizeci de minute. Celebrul studio „Paramount” a realizat serialul „O lume de hîrtie”, povestea unui bătrîn și a unei fetițe care străbat drumurile Americii în anii '30. Serialul de aventuri „Shaft” este realizat în exclusivitate cu personaje alese dintre oamenii de culoare. Vă aduceți aminte de filmul „Planeta maimuțelor”? Tema lui a fost reluată într-un serial, care nu a ajuns, e drept, decît pînă la episodul al VII-lea. Producătorii au hotărît să vadă mai întîi care va fi audiența lui.

Așa că, în ultimă instanță, telespectatorii vor avea cuvîntul.

Interesul pentru aceste tîrguri este de înțeles. Nici o televiziune din lume nu-și poate asigura programele doar prin forțe proprii. De altfel, numeroasele festivaluri și concursuri (la care și Radioteleviziunea română a obținut în ultimii ani cîteva premii de prestigiu) au menirea comună, de a contribui la realizarea schimburilor internaționale.

Alexandru STARK

Top Cronica R. Tv. nr. 27

Secția Română

1. Adăpost în calea furtunii — TRANSFER. 2. Hei pădure — AZUR. 3. Chemarea — Excelsior. 4. Nu sînt singur — Flacăra Folk. 5. Piatra Lunii — Modal Quintet. 6. Doar o secundă — Olimpia Pănciu. 7. Fiii lacrimilor tale — Marcela Săftiu. 8. La izvor — Estudiantina. 9. Într-un amurg de vară — Margareta Păslaru. 10. Dacă nu te-nțîneam — Marina Voica (A. Proșteanu) (25575 — 3,20).

Secția Străină

1. Sweet Rhode Island Red — Ike & Tina Turner. 2. Tema muzicală a filmului „Papillon” — Nicoleta. 3. Tanto Tempo — Gilda Giuliani. 4. Tu che sei — I Dik-Dik. 5. Ajută-mă să fac să treacă noaptea — Joan Baez. 6. Diana Express — Diana Express. 7. If You Can't Rock with Me — Rolling Stones. 8. Iubita mea mult așteptată — OMEGA. 9. Sărutul tău dulce — SYREETA (25492 — 4,00). 10. Cine te oprește — DELICIA (25486 — 3,15).

SĂPTĂMINA Tv.

PROGRAMUL I

VINERI, 4 IULIE

16,00 Telescoala. 16,30 Flacăra. Film documentar. 16,50 Interpreți de muzică populară românească. 17,00 Emisiune în limba germană. 18,45 Imagini din S.U.A. 19,15 Tragera Loto. 19,25 1001 de seri. 19,30 Teleglob. 20,00 Festivalul comediei. Legea e lege. 21,30 Mai aveți o întrebare? 22,10 24 de ore.

SIMBĂTA, 5 IULIE

11,00 Ora copiilor. 12,00 Album coral. 12,10 Telectinemarea (re-luare). 13,40 Telex. 13,45 Muzică populară. 14,00 Drumuri pe cinci continente. 14,55 Publicitate. 15,00 Vedete ale jazzului. 15,15 Caracas. Film documentar. 15,30 Magazin sportiv. 16,45 Vîrstele peliculei. 17,45 Caledoscop cultural-artistic. 18,05 Clubul T pleacă în vacanță. 19,00 Cuneitra. 19,15 1001 de seri. 19,30 Teleglob. 20,00 Telecticlopedia. 20,45 Publicitate. 20,50 Kojak. 21,40 24 de ore. 21,50 Săptămîna sportivă. 22,00 Întîlnirea de la ora 10.

DUMINICĂ, 6 IULIE

8,30 Deschiderea programului. 8,35 Avanspremiera zilei. 8,40 Cravate roșii. 9,35 Daktri. 10,00 Viața satului. 11,15 Aventura cunoașterii. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De străji patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,05 Primii pași în tenis. 16,30 Magazin sportiv. 17,30 Baladă pentru acest pămînt. 17,50 Film serial: „Ufo” (primii pași ai omului în cosmos). 18,40 Lumea copiilor. 19,00 Litoralul... nevăzut. 19,20 1001 de seri. 19,30 Teleglob. Comentariul săptămîinii. 20,00 Finala cupei României la fotbal: Rapid București — Universitatea Craiova. 21,45 Frank Sinatra. 22,25 Teleglob.

LUNI, 7 IULIE

15,00 Volei feminin: România — Polonia. 16,30 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Contemporanele noastre. 19,25 1001 de seri. 19,30 Teleglob. 20,00 Cel mai bun... continuă. 20,55 Emisiune pentru tineret: „Cînd toți sînt pentru unul... ești și tu pentru toți?”. 21,10 Roman foileton: „Așa s-a călît oțelul” (IV). 22,15 24 de ore.

MARȚI, 8 IULIE

9,00 Telescoala. 10,00 Artă plastică. 10,20 File de dicționar. Medallion Grigore Vasiliu Birlic. Film artistic: „Telegrama”. 12,20 Telex. 16,00 Volei feminin: România — Iugoslavia. 17,30 Telex. 17,35 Emisiune culturală. 17,55 Publicitate. 18,00 Lecții Tv. pentru lucrătorii din agricultură. 18,45 Interpretări îndrăgite de muzică populară. 19,00 Teleglob: „Libia”. 19,20 1001 de seri. 19,30 Teleglob. 20,00 De la o melodie la alta. 20,30 Reportaj: T. 20,50 Seară de teatru: „Marele vis” (III). 21,50 Vedete internaționale. 22,10 24 de ore.

MIERCURI, 9 IULIE

9,00 Antologie școlară. 10,00 Matineu de vacanță. 10,30 Meridiane literare. 11,20 Muzică ușoară. 11,35 Documentar Tv. 11,55 Telex. 16,00 Volei feminin: România — Ungaria. 17,30 Telex. 17,35 Pentru timpul dv. liber, vă recomandăm. 17,50 La volan. 18,00 Mult e dulce și frumosă. 18,20 Tragera Euro-expres. 18,30 Dincolo de note. 18,55 Publicitate. 19,00 Tribuna Tv. 19,25 1001 de seri. 19,30 Teleglob. 20,00 Telecticlopedia. 20,30 Festivalul comediei cinematografice: „Cîntînd în ploaie”. 22,10 24 de ore.

JOI, 10 IULIE

16,00 Volei feminin. România — R.D.G. 17,30 Telex. 17,35 Din lumea plantelor și a animalelor. 18,00 Muzica. 18,15 Telecticlopedia pentru tineret. 18,40 Publicitate. 18,45 Universitatea Tv. 19,20 1001 de seri. 19,30 Teleglob. 20,00 Închiderea stagiunii de concerte 74-75 a formațiilor muzicale ale Radioteleviziunii. 21,15 Cadran economic mondial. 21,30 A la Espanola. 22,10 24 de ore.

VINERI, 11 IULIE

15,00 Volei feminin: România — Cehoslovacia. 16,50 Tragera Loto. 17,00 Emisiune în limba germană. 18,45 Mongolia — azi. 19,20 1001 de seri. 19,30 Teleglob. 20,00 Reportaj Tv. 20,25 Opera în ritm de dans. 20,50 Cielul „Femei rezizori”. Tatiana Lioznova. Film artistic: „Tandrete”. 22,10 24 de ore.

SIMBĂTA, 12 IULIE

11,00 Ora copiilor. 12,00 Telectinemarea. 13,40 Telex. 13,45 Vocile tinereții. 14,05 Râmnicu-Vâlcea. 14,05 Bucureștiul necunoscut. 14,20 Preferințele dv. muzicale sînt și preferințele noastre. 15,00 Tenis de cîmp. România — Olanda (feminin). 17,40 Caledoscop cultural-artistic. 18,00 Club T. 18,55 Cielul „Cîntare omului”. 19,20 1001 de seri. 19,30 Teleglob. 20,00 Telecticlopedia. 20,45 Publicitate. 20,55 Publicitate. 20,55 Kojak. 21,24 de ore. 21,50 Săptămîna sportivă. 22,00 Întîlnirea de la ora 10.

Mario Ruffini, interpret al epocii lui C. Brâncoveanu

Orice nouă lucrare purtând semnătura profesorului Mario Ruffini înseamnă de mai multă vreme certitudinea unei interpretări de profunzime, izvorînd dintr-o cercetare mai totdeauna exhaustivă, a problemelor abordate. Această garanție este confirmată încă o dată de savantul italian prin cea mai recentă carte a sa, *L'influsso italiano in Valacchia nell'epoca di Costantino Vodă Brâncoveanu (1688—1714)* (Roma, 1974, 268 pag.), apărută la numai un an după lucrarea monografică *Biblioteca stolnicului Constantin Cantacuzino* (București, Minerva, 1973).

Cucerit definitiv de mai multe decenii de fenomenul cultural și artistic românesc, Mario Ruffini se afirmă și de această dată același spirit umanist de aleasă cultură și profundă erudiție, la fel de îndrăgostit de cultura marelui ev de mijloc românesc, fericit, ca totdeauna, să poată introduce în circulație idei și argumente incontestabile pentru situarea culturii românești într-o largă perspectivă europeană, lăsînd să se bănuiască același entuziasm cu care îl traducea acum peste zece ani pe Eminescu, același entuziasm cu care decenii de-a rîndul a vorbit studenților italieni despre frumusețea limbii române și despre minunile, multe tînuite, ale culturii, artei și literaturii românești.

Cadrul foarte complex al comentariilor îl constituie contactele româno-italiene din epocă, într-o înțelegere foarte largă: idei, despre latinitatea limbii și a poporului român în scrierile unor cărturari de seamă (între care un loc aparte ocupă umanistul Enea Silvio Piccolomini, în *Cosmographia* sa; impresii ale unor călători italieni despre țările române; prezențe românești la universitățile din Italia, cea din Padova în primul rînd (începînd cu stolnicul C. Cantacuzino și terminînd cu bursieri ai domnitorului la această universitate: Matei Creulescu, Hrisante Notară, frații Damian etc.), prezențe unor profesori, cei mai mulți originari din Grecia stăpînită de Venetia sau Genova, la Academia Sf. Sava din București (întemeiată după opinia lui Mario Ruffini de domnitorul Brâncoveanu); literatura și știința italiană în bibliotecile unor cărturari români; prezența unor oameni de cultură italieni în imediata apropiere a domnitorului: secretarii săi, dintre care Giovanni Candido Romano (cunoscut și sub numele de Ion Românul sau Ion Frâncul) devine cunoscut în istoria literaturii române vechi prin *Calendarul* sale, iar Anton Maria del Chiaro prin *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia, con la descrizione del paese, natura, costumi, riti e religioni degli abitanti* (comparată de M. Ruffini cu monografia lui D. Cantemir *Descriptio Moldaviae*); influențe italiene în arhitectură, în alte arte, în tipografie; pătrunderea, mai ales prin *Calendar*, a unui mare număr de neologisme italiene în limba epocii, influențe în sintaxă etc. etc.

Exegeza profesorului Mario Ruffini, de-a lungul a 14 capitole dense în informații și idei, oferă o imagine complexă a epocii brâncovenești dintr-o largă perspectivă europeană care depășește, de fapt, coordonatele unor simple influențe italiene asupra culturii românești.

Cultura italiană se întilnește, în studiul eruditului profesor, cu cea clasică, greacă și latină, ca împreună cu tradiții ale culturii vechi românești să se înscrie într-o sinteză organică originală care va deveni cunoscută Europei prin epitetul brâncoveneș, pe linia afirmării spiritualității românești, aducînd într-o perspectivă de continuitate epocile lui Ștefan cel Mare, Neagoe Basarab, C. Brâncoveanu etc.

Pe temeiul acestei concepții și preocupat, ca totdeauna, de a pătrunde dincolo de suprafața realităților și evenimentelor, Mario Ruffini pune în centrul descrierii și interpretării epocii Brâncovenești o idee fundamentală care reflectă esența însăși a domniei marelui „protector al artelor” și „voevod al culturii”: dezvoltarea artelor și culturii nu răspunde numai unor imperative de ordin cultural-estetic dar și (sau în primul rînd), unora de ordin național-istoric. Cultura este, în concepția lui C. Brâncoveanu, un instrument al afirmării autorității, declanșator al energiiilor creatoare și, în consecință, armă de luptă, în acele condiții, pentru libertate națională în primul rînd.

În sensul acesta este cu totul pertinentă caracterizarea făcută de profesorul Ruffini epocii lui Brâncoveanu în ansamblul ei: „...epoca lui Brâncoveanu nu mai apare ca un simplu moment din viața poporului său, de înfloritoare dezvoltare culturală și artistică, ci capătă aspectul nobil al unei lupte pentru o conștiință a libertății spirituale și materiale”.

Prin această punere în lumină a unei concepții atât de înaintate a domnitorului muntean privind rolul culturii și artelor în viața națiunii, Mario Ruffini demonstrează caracterul european al culturii românești în diferite momente ale istoriei sale. Demonstrația a mai făcut-o, de altfel, într-atîtea alte studii și o face încă o dată într-o nouă lucrare consacrată *Istoriei generale a culturii evului mediu românesc*, lucrare aflată într-o fază finală de redactare.

D. IRIMIA

Oriunde ai pleca din Bordeaux, uriașul cordon de vii, cu celebrele castele ale vinului, te vor însoți ca o obsesie. Iradiat mai tot timpul anului de un soare blind, acest ținut este străjuit ca de un zid de apărare, de imensele lande de pini mari-timi ce au oprit cu rădăcinile lor înaintarea unelor de nisip purtate de vînturile dinspre ocean.

Vin de Bordeaux, marcă de prestigiu, cunoscută în lumea întreagă. Celebritatea acestor vinuri este veche de cînd istoria. Poetul galo-roman Ausone amintea, încă în secolul al IV-lea e.n., despre această celebritate. De altfel — ca și Montesquieu, 14 secole mai tîrziu — el era cu mult mai încîntat de calitatea vinurilor sale decît de opera sa literară.

Împreună cu amabilul meu ghid, om de aleasă cultură și coleg de breaslă, publicistul Roger Galy de la ziarul *Sud-Ouest*, am străbătut întinderile domoale de coline ce se prelungesc una în alta de-a lungul Garonei, pînă la ocean. Podgorii și iar podgorii. Nesfîrșite. În aer miroase a vin. E încă dimineață și totul e învăluit într-o lumină calmă. Cețurile fluviului se ridică între maluri și se întind peste apă, departe, spre răsăritul soarelui. Instalați într-un Renault 16, gonim pe una din autostrăzile Medocului, patria vinului roșu. Drumul ridică ușor și coboară imperceptibil, șerpuiind în largi serpentine printre viile colorate obsesiv în verdele ruginiului al toamnei. De o parte și de alta a benzii de asfalt se desprind, halucinant în viteza mașinii, rîndurile drepte, orînduite în desăvîrșite geometrii. Pe țărnișurile cîte unui curs de apă din mijlocul podgoriilor și-au făcut apariția, an de an, profiluri cu destinație industrială și turistică. Astfel, nu departe de paralelipipedul de sticlă al unui modern hotel ce își etalează cu strălucire somptuoasă albă, se înalță construcția unei rafinării de petrol. Peisajul tradițional este din ce în ce mai insistent estompat de culorile insolite pe care le impune procesul de industrializare. Cu toate acestea, viața de vie a pecetluit pentru totdeauna destinul ținutului.

Medocul se întinde într-un perimetru triunghiular ce pornește din preajma orașului Bordeaux pînă la ocean, spre vest, și Garona, apoi Gironde, la est. Podgoriile ce produc vin cu marca *Medoc* sînt plantate pe o bandă de aluviuni nisipoase și cu mult pietriș, lungă de vreo 80 de km. și a cărei lățime nu depășește 15 km. Vin din piatră? Se poate? Da, se poate!

O zicală veche, de prin partea locului, spune că pentru ca vinul să fie bun, trebuie ca viața de vie să crească în piatră și să privească spre apă.

Dar să revenim la istorie...

Vocația vinicolă a ținutului a fost pecetluită din cele mai vechi timpuri și nu, în primul rînd, de imperative geografice. În Evul Mediu nu se afla locuitor la vărsarea Garonei care să nu-și împartă timpul între pescuit, traficul fluvial și cultura viței de vie. Viticultura era o sursă bună de cîștig pentru că se făcea cu un înalt meșteșug și cu o pasiune dusă la extrem. În calitatea desăvîrșită a vinurilor erau prînse atît geniul cît și strădania oamenilor, fapt ce a impus Bordeaux-ul drept capitala vinicolă incontestabilă a lumii. În cronca lui Froisard, se povestește cum, an de an, la vremea culesului, peste 200 de corăbii cu pinze, escortate de flotele întregi de război, pătrundeau în port, de unde plecau burdușite de vinuri. Dintre regii Franței, mari admiratori ai vinului de Bordeaux au fost Henric al IV-lea, Ludovic al XIII-lea și Ludovic al XIV-lea. Dar meritul de a-l fi introdus în copioasele meniuri ale „serbărilor galante” de la curtea franceză îi revine ma-

De la Bordeaux la Arcachon

Prin „țara vinului”

reșalului de Richelieu care înțelegea să-și dovedească în acest fel recunoștința față de Ludovic al XV-lea. Legenda spune că Richelieu, extenuat de viața zgomotoasă de la curte și grav bolnav de stomac a fost în mod miraculos vindecat datorită vinurilor ce se găseau în această provincie pe care suveranul său îl însărcinase s-o guverneze. Legenda doar? Poate. Aflăm însă că în special Medocul este ținutul octogenarilor. Coincidență? Prea multe coincidențe ar trebui să acceptăm, căci ni se oferă și alte argumente care ne conduc la concluzia că această neobișnuită longevitate în masă își are sursa în virtuțile terapeutice de necontestat ale vinurilor din regiune. Oare ce ascunsă alchimie a reținut lumina blindă a soarelui ca, înfrînd-o în sinteze desăvîrșite cu sevele pămîntului, să ofere oamenilor această miraculoasă licoare dătătoare de vigoare și optimism, acest elixir de viață lungă?

În ambianța liniștită a peisajului medocan, din loc în loc își fac apariția castelele vinului cu arhitectura lor cînd grațioasă cînd somptuoasă. Pe unele le-am vizitat, pe altele le-am admirat din goana mașinii. Fiecare are stilul său, personalitatea sa. Château Saint Estêphe, Château Pauillac, Château Listrac, Château Lascombes, Château Lamarque etc. Dintre toate, o strălucire aparte are Château Margaux. Conceput în stil baroc, are aproape patru secole și e durat în piatră cenușie, fiind dominat de donjonuri și înfrumusețat de basoreliefuri întruchipînd scene din viața campestră și mitologia vinului. Fiecare vizitator este informat că printre clienții ce onorează pivnițele castelului s-a aflat însăși regina Angliei. O expoziție—muzeu îți înfățișează istoria vinificării pe aceste meleaguri, de la unelte rudimentare la teacuri electrice de mare randament. Degustatul este absolut obligatoriu și, se înțelege, gratuit. Turiștii din toată lumea împînzesc ținutul la vremea culesului. Turiști englezi, suedezi, germani sau italieni am întîlnit și la Château de Labrède construit încă din secolul al XIII-lea și a cărui celebritate constă mai ales în faptul că în liniștea zidurilor sale a trăit și și-a scris o mare parte din opere ilustrul Montesquieu.

Între apele Garonei și sora ei mai mică Dordogne, se întinde un ținut vast, Entre-deux-Mers. De ce se numește astfel? Dacă nu sîntem, cumva, de acord cu denumirea, căci ne aflăm cel mult între două riuri, înțelegem de îndată de unde vine inadvertența, cînd ni se spune că aici sîntem în Gascogne, iar gasconezii sînt renumiți pentru arta lor de a exagera, de a deforma realitatea. Aici se produc excelențele vinuri albe seci.

După puțin timp, cu 120 km. la oră, ne îndreptăm, paralel cu oceanul, către Arcachon. De cînd lumea, oamenii știu că vinul alb de Arcachon se consumă mai ales cu nu

mai puțin celebrele stridii de Arcachon, pescuite din bazinele naturale din regiune, și în care, de două ori pe zi, marea aduce din ocean miliarde de tone de apă încărcată cu plancton, hrană ideală pentru stridii.

Cînd soarele începe la apus să cîlzească purpuriu orizontul, copleșiți de impresii, ne întorcem din nou la Bordeaux. Înainte de a intra în oraș, ne oprim la Lissandre (cît de românește mi-a sunat în suflet acest toponim), localitate unde sîntem invitați la masă de un bun amic al românilor, Jean Morer. Tipul francezului, mic de statură, cu ochi vioi și foarte vorbăreț. Îl cunoaște bine pe naistul Gheorghe Zamfir de la care are în dar și un „flût de Pan”.

În Bordeaux, mare aglomerație. Oameni, stopari, reclame și mașini. Zgomotul orașului pare nefiresc după o zi de liniște tîhnită. Blocurile sale moderne mi se par monstruoase, după desfătarea oferită cu generozitate de molicinua peisajului compestru. Totuși, silueta Casei vinului, una din cele mai frumoase din localitate, ne readuce în temă. Prin echilibrul proporțiilor, prin stilul și eleganța elementelor sale decorative, „La maison du vin”, se impune în arhitectura orașului. E atît de firească, de personală, încît privind-o îți amintești fără să vrei de cuvintele lui François Mauriac: „Vinul de Bordeaux este un vin subtil (...) vin greu de înțeles și de iubit, atît este de lipsit de artificii”.

Casa Vinului este sediul Consiliului inter-profesional al vinului (Le Conseil inter-professionnel du vin de Bordeaux). Sîntem primiți cu amabilitate tipic franțuzească, studiată și oficială. Ni se pun la îndemînă toate datele privitoare la istoria și obiceiurile diferitelor regiuni viticole. Ne sînt prezentate într-o varietate impresionantă afișe inspirate, prospecte turistice într-o foarte bogată gamă, de la simplul anunț publicitar, pînă la pliantele de mărimea unei mape de birou, albume de diferite dimensiuni cu grafice și citate ale unor personalități mai mult sau mai puțin celebre și care îți recomandă vinurile în cel puțin patru limbi de largă circulație.

Socot o plăcută îndatorire să redau cîteva din sfaturile pe care le-am primit aici de la specialiști. O sticlă cu vin de Bordeaux nu se bea de dușcă. Este ca o întîlnire cu iubita, trebuie să știți s-o așteptați. Apoi, vinul nu se bea oricum, la întîmpiere. Este preferabil să desfunzi sticla cu aproximativ o oră înainte, pentru ca vinul să aibă suficient timp să-și elibereze aromele și buchetul. Vinurile albe se consumă reci, iar cele roșii la temperatura camerei. Paharul nu se umple, pentru ca aromele vinului să găsească loc și să nu iasă afară.

În această veritabilă patrie a vinului, am degustat multe soiuri de vin, de la roșu de Medoc, la vinul siropos de Saint-Emilion, la Graves sau Listrac, cu aromele lor subtile sau evidente, cu buchete abia perceptibile sau ce te urmăresc cu insistență. M-am supus întregului ritual impus în acest templu al vinului de arta degustării și am înțeles pentru ce și-a cîștigat caratele faimei în lume. Dar, spre mîndria mea de român, am simțit ochii umezindu-mi-se cînd, în acest templu din „țara vinului”, degustători de profesie au strigat: „Comme c'est merveilleux” cînd am desfundat o sticlă de gras de Cotnari. Eram mîndru că reușeam să-î uimesc pe exigenții specialiști de la „Maison du vin”, vajnici apărători ai purității vinurilor de Bordeaux, experți în toate artele legate de cultul localnicilor pentru vin.

Ioan SACHELARIE

Fresach — 1975

Fresach-ul este o comună din landul Corintia-Austria, pe valea riului Drau, cățărata pe versantul muntelui Mitterberg, la o altitudine de peste 750 m., într-un paradis al frunzei, cetinii, al finețelor în floare și al piraielor limpezi și zgomotoase. O comună numărînd 81 de case în stil specific tirolez, cele mai multe avînd 2—3 camere de închiriat pe timpul verii, apoi două magazine universale, vreo trei—patru pensiuni și case de oaspeți, o poștă sezonieră, două biserici și o mulțime de autoturisme care urcă și coboară mereu șoseaua îngustă, serpentinată, aruncată spre culmea Mitterberg-ului. În plus, un aer puternic ozonat și, în celelalte trei zări, piscurile înzăpezite, cu forme diverse, fantastice, ale Alpilor tirolezi.

Aici, la Fresach, în comuna aceasta în care oamenii se îndelneticesc și cu creșterea vitelor și cu exploatarea forestieră, are loc, începînd din anul 1972, „Întîlnirea internațională a scriitorilor”, organizată de Uniunea Scriitorilor din landul Corintia, cu sediul la Klogenfurt, al cărui președinte este foarte prețuitul poet Walther Nowotny, un mare prieten al scriitorilor români.

De ce tocmai la Fresach și nu la Klogenfurt, de exemplu? Pentru că la Fresach e liniște și e tulburător de frumos, cîntă privighetorile în arbori, pentru că Fresach-ului îi place să găzduiască această întîlnire, pentru că oamenii de-aici vor ca numele comunei lor să capete rezonanță internațională și pentru că întîlnirea a și devenit... tradițională.

La cea de a patra ediție a întîlnirii, au descins la Fresach scriitorii din Austria (două delegații: a Austriei și a landului Corintia), din Elveția, din R.F.G., din Iugoslavia și din România. Au fost prezenți scriitorii și criticii prestigioși ca: profesorul Friederich Torberg, dr. Ilse Tielsch-Felzmann din Austria, Peter Lehner din Elveția, Angelika Mechtel, W. Alexander Bauer și Rolfrafael Schröder din R. F. G., Walther Nowotny, prof. univ. dr. Alois Brandstetter, Margarete Herzele și prof. Geory Drozdowski din

landul Corintia, France Forsternic și Slobodan Sembera din Iugoslavia. Delegația noastră a fost alcătuită din Maria Banuș, Franz Storch și cel ce semnează aceste rînduri.

Deschisă de primul ministru al landului, Leopold Wagner, întîlnirea a adus în discuție, în cele trei zile cît a durat, referatele susținute de Angelika Mechtel („Experiențele unei autoare în viața literară germană”), prof. univ. dr. Alois Brandstetter („Progres în literatură”), Slobodan Sembera („Unde ne aflăm?”) și Rolfrafael Schröder („Noi modalități de comunicare ale literaturii”).

Referatele au cuprins un cîmp larg de probleme. Întrebări ca: „Ce scriem?”, „Pentru cine scriem?”, „Există o criză a literaturii occidentale datorită procesului tehnico-științific?”, „Există o criză a cititorilor?” au dominat discuțiile.

Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, referatele s-au ocupat de viața literară în sine, de dificultățile cu care se întîlnesc la fiecare pas scriitorii occidentali (Angelika Mechtel), de eforturile pe care le fac spre a nu-și pierde cititorii (Rolfrafael Schröder), de căile care pot duce la creșterea interesului cititorilor față de literatura actuală (Alois Brandstetter).

Delegația română a adus o contribuție prețioasă la clarificarea unor probleme de bază ale mersului înaintei al literaturii, demonstrînd că dînd scrisului nostru un țel nobil, acela de înfrumusețare și îmbogățire morală a omului, de înarmare a lui cu ideea valorii sale și a creației sale, i se asigură literaturii și forță de convingere și perspectivă.

★

Timp de trei zile, comuna Fresach din landul Corintia a strălucit pe harta spirituală a Europei. În ambianța aceea de frunză și cetină, de munți înzăpeziți, de finețe înflorite sau proaspăt cosite, s-au dezbătut probleme literare vitale. Și timp de trei zile, locuitorii acestei comune, ce se vrea oficializată ca stațiune climaterică urbană, și-au întîmpinat oaspeții cu întrebarea: „Wie gefällt Ihnen bei uns?” „Cum vă place la noi?”, o întrebare care nu poate aduce decît răspunsuri pline de admirație pentru frumusețea locurilor, dar și pentru caldă ospitalitate cu care Fresach-ul ne-a întîmpinat.

Dragoș VICOL

Intreprinderea de confecții Iași vă invită să-i cunoașteți produsele

Sub dealul Cetățuiei, în cadrul unei vegetații bogate, se înșiruie pavilioanele Fabricii de confecții Iași, în care lucrează mii de femei, desăvârșind atâtea frumuseți ce ne bucură viața.

Ciștigînd zi de zi o bogată experiență, Intreprinderea de confecții — Iași

le, anul acesta se vor asimila modele noi, bazate pe fire fine, care se vor alătura cămășilor atât de cunoscute din fire medii. În felul acesta se va realiza o mai strînsă colaborare cu una din cele mai moderne întreprinderi textile — I.I.S. „Țesătura” Iași.

Tercotul în diferitele sa-
 în acest din materialul de bază al cămășilor ce se vor găsi în magazine.

Astăzi, produsele întreprinderii nu mai sînt o noutate pe piața externă, astfel că în U.R.S.S., Libia sau R.F.G., ele au intrat în cotidian.

Cum s-a ajuns aici? Calitate ireproșabilă, grad înalt de tehnicizare a producției, mult, mult entuziasm și încredere în întreg colectivul întreprinderii. Iar atelierul de creație al întreprinderii, unde oameni de înaltă calificare își îndreaptă atenția spre diversificarea tot mai pregnantă a produselor, ne dă imaginea fidelă a preocupării esențiale a colectivului: totul pentru satisfacerea cerințelor consumatorilor de cele mai diferite gusturi și vârste.

Noua fabrică din platforma industrială va adăuga un plus de strălucire întreprinderii ieșene. La construcție, fațada e finisată în proporție de 90 la su-

tă, se lucrează la montarea utilajelor în nivelul II se lucrează intens pentru ca fabrica să intre în producție înainte de termen, adică de 31 decembrie 1975. Prin această investiție Intreprinderea de confecții își va dubla producția, deservind o unitate puterni-

copii cu desene atrăgătoare, tricouri de corp, costume din reton pentru copii, pantaloni bărbătești de toate mărimile și în croială variată, sacouri bărbătești, costume bărbătești și de damă, jachete de reton bărbătești, articole din mult admiratul produs Lakme, roșii pentru fe-

te, pantalon și blugi pentru bărbați și copii, etc. De asemenea, pot fi găsite stoffe.

Magazinul dispune de un atelier de retuș, în care articolele cumpărate pot fi corectate pe loc.

Așadar, pentru a admira ultimele noutăți în materie, faceți un popas la magazinul de prezentare și desfăcere.

Confecțiile sînt o specialitate supusă canoanelor modei, iar moda nu cunoaște hotare geografice. De aceea, a lucra eficient în această materie înseamnă a fi cît mai bine informat și a fi preocupat în permanență de crearea modelelor. Intreprinderea de confecții Iași dispune de un colectiv avizat care depune o activitate fructuoasă privind estetica modelelor intrate în producție. De aceea, produsele cu emblema acestei fabrici se remarcă prin bun gust și eleganță, reprezentînd cu cinstă talentul și hărnicia colectivului de la I. C. Iași.

Reînoiți-vă abonamentele la CRONICA

pentru semestrul II al anului 1975

Față de cererile sporite de exemplare, revista CRONICA a efectuat o redistribuire a tirajelor în funcție de necesități. Pentru a vă

asigura primirea fiecărui număr la domiciliu, indiferent de fluctuațiile vînzării prin chioșcuri, efectuăm

abonamente individuale

CRONICA

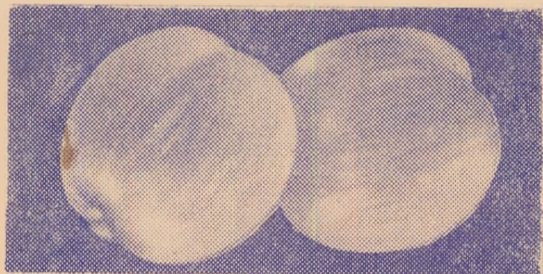
publică săptămînal: reportaje, anchete sociale, articole teoretice, rubrici de știință, beletristică, artă, probleme internaționale, istorie literară, sport, Top-muzică ușoară, șan, Programul de televiziune etc.

Prin conținutul și aria sa de răspîndire în toată țara, CRONICA asigură tuturor o infor-

mare rapidă și exactă asupra celor mai importante probleme de ideologie, cultură, economie, cercetare, învățămînt.

Adresați-vă, spre abonare, oficiilor poștale teritoriale sau factorilor poștali.

Sesizați-ne în scris orice nemulțumiri în legătură cu contractarea și servirea abonamentelor la domiciliu.

Cooperativa agricolă de producție „PIETROȘANI” o unitate de elită a agriculturii prahovene

Premizele social-economice favorabile agriculturii, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, în special după cooperativizare, au condus la sporirea contribuției agriculturii la venitul național, devenind o ramură economică de bază și în județul Prahova. Este un lucru cunoscut că, prin particularitățile fizico-geografice ale teritoriului și în special cele morfologice și climatice, agricultura prahoveană, în raport cu județele limitrofe din sud, nu dispune nici de suprafețe întinse, nici de pământuri deosebit de fertile și nici de o populație agricolă densă.

Și totuși, în privința rezultatelor economice, al producțiilor, eficienței și veniturilor la hectar, județul Prahova se află an de an în eșalonul frunțos al agriculturii țării, ocupând în întrecere locuri de onoare, ce fac cinstite tuturor lucrătorilor ogoarelor.

Desigur că, în mare măsură succesele sînt datorate experienței și competenței specialiștilor, capacității de mobilizare a tuturor factorilor de răspundere, dar dincolo de toate acestea — și în primul rînd — factorul hotărîtor ce determină producții record în condiții de eficiență economică ridicată, este contribuția directă a agricultorilor prin lucrări și prestații de cea mai bună calitate.

În mod firesc, activitatea C. A. P. Pietroșani — jud. Prahova, o unitate de profil frunțosă (locul trei pe județ în întrecerea pe 1974) se desfășoară, în strînsă legătură cu aceste cerințe, cu nevoile de consum ale perimetrului, pe care îl deservește, ca și cu mutațiile care au survenit în utilizarea agricolă a terenurilor.

Harnicii cooperatori din Pietroșani, avînd o bază materială dintre cele mai prospere, se străduiesc să îndeplinească dezideratul major al agriculturii, acela de a fi o ramură economică de mare utilitate, urmărind trei obiective prioritare: însușirea și aplicarea metodelor avansate în producția agrozootehnică, gospodărirea rațională și eficiența a terenurilor agricole și pe această cale realizarea unor producții agricole și animaliere la nivelul cerințelor de cantitate și calitate.

Situată la circa 12 km. de Ploiești, C.A.P. Pietroșani, are o structură organizatorică complexă, bine definită și omogenă, care vizează toate sectoarele agriculturii. Beneficiind de soluri brusee și cernoziomice ca și de ample lucrări de combatere a eroziunii terenurilor, producția de cereale și plante tehnice este bine reprezentată, înregistrînd nivele superioare. Evident, realizările deosebite din această subramură a agriculturii se datorează într-o măsură considerabilă utilizării unor seminte de maximă productivitate — în parte obținute aici — care înlocuiesc în sol după metode tehnice de „ultimă oră” fructifica superior condițiile pedoclimatice locale.

fel recolte la hectar cu adevărat de performanță.

Producția animalieră, deși are de depășit anumite dificultăți de moment, fiind de biologia raselor existente, dispune de suporturi trainice care în viitorul apropiat va materializa preocuparea tot mai stăruitoare de a îmbunătăți domeniile fundamentale ale activității: dezvoltarea producției de furaje, organizarea reproducției, selecția și mecanizarea proceselor de muncă, domenii care îmbunătățite corespunzător vor conduce la continua rentabilitate a sectorului.

Celelalte sectoare care fac obiectul activității C. A. P.-ului sînt rațional dispuse în fondul de probleme al unității, contribuind în mod esențial prin producție de largă utilitate, la rezultatele de prestigiu ale colectivului. Este vorba de pomicultură și creșterea viței de vie (ultima pe suprafețe mici) activități care se bucură de o situație privilegiată prin condițiile naturale deosebite: o formidabilă expunere la soare a livezilor și podgoriilor, soluri propice, calcaroase și feruginoase, posibilități de concentrare în suprafețe mari.

Buna coordonare a activității economice, materializată cu rezultate excelente în bilanțul anului 1974, au impus necondiționat nu numai grija pentru direcționarea muncii din diversele domenii ale activității de ansamblu, ci și asigurarea unei strînse colaborări cu S.M.A.-ul din perimetru și cu alte unități cooperatiste învecinate.

Organizația de partid și conducerea C.A.P.-ului au inițiat acțiuni în scopul creșterii responsabilității agricultorilor, acțiuni care, corălate cu însușirea învățămîntului de masă agrozootehnic, au constituit factori activi în dinamizarea și perfecționarea muncilor agricole, repercutîndu-se pozitiv asupra întregii activități a unității.

Drept urmare, fiecare cooperator a înțeles ca împreună cu mecanizatorii de la S.M.A. să realizeze arături bune, uniforme, fără coame și greșuri, să asigure o densitate optimă a însămînțărilor și culturilor, să împrăștie uniform îngrășămintele pe întreaga suprafață cultivabilă, să recolteze cu atenție fiecare cultură și să extindă procesul de mecanizare la cît mai multe lucrări.

În campaniile de recoltarea păioaselor din anii precedenți cît și din acest an, s-a avut și se are în vedere extinderea organizării lucrului în flux continuu și schimb prelungit, avînd drept efect posibilitatea de a încheia lucrările în numai șapte zile.

Modernă și eficientă metodă a fluxului continuu constă în succedarea linia-ră a operațiunilor; combina întră în lan și recoltează, o urmează presa care strînge și balotează năjele, apoi tractorul cu plug ară, tractorul cu discuri pregătește terenul și ultimul utilaj, semănătoarea, în cazul culturilor duble.

Această metodă — în esența ei deosebit de valo-

ri în sol, ceea ce constituie mai tîrziu un factor de primă însemnătate pentru obținerea unor recolte bogate în anul următor.

Dialogul purtat cu tov. STOICA ION, președintele C.A.P.-ului Pietroșani, a relevat registrul larg de preocupări ale colectivului, dîndu-ne posibilitatea să dimensionăm efortul repetat cotidian al cooperativizatorilor, efort pus în slujba satisfacerii și îndeplinirii pieții cu produse agroalimentare.

Răpindu-i cîteva minute conducătorului C.A.P.-ului din febrila și laborioasă activitate în care este angajat, prima întrebare adresată a vizat esența acestei probleme:

— Care sînt direcțiile actuale și de perspectivă ale cooperativei?

Afirmarea rolului conducător al organizației de partid în viața economică și socială a C.A.P.-ului nostru, are drept bază orientarea și îndrumarea întregii activități în vederea realizării conceptului de modernizare permanentă a agriculturii cooperatiste în scopul asigurării consumatorilor cu un belșug de produse agroalimentare. Eforturile conjugate ale tuturor factorilor educaționali din unitate, se fac vizibile an de an, printr-o continuă mutație a conștiinței membrilor colectivului, astfel că rezultatele încurajatoare obținute în producție sînt urmarea firească a împlinirii în parte a programului de educație comunistă a cooperativizatorilor.

Pentru noi a devenit o chestiune de conștiință colectivă și o disciplină a existenței, problemele legate de cum gîndim, cum trăim

și cum ne raportăm la nivelul exigențelor actuale se inscrie în contextul mai larg al preocupărilor pentru îmbunătățirea muncilor agricole, pentru utilizarea judicioasă a ogoarelor, pentru realizarea unor producții record, toate avînd ca scop o eficiență economică cît mai ridicată și implicit venituri suplimentare pentru fiecare cooperativizator.

Pe linia împlinirii obiectivelor propuse, am generalizat în rîndul cooperativizatorilor o inițiativă valoroasă și anume: „nici-o palmă de pămînt necultivată”.

Urmărind aplicarea acestei inițiative, ne-am atins de fapt un dublu scop: determinarea oamenilor la o mai mare grijă pentru gospodărirea pămîntului și transformarea fiecărui nețec de pămînt necultivat într-o sursă suplimentară de formare a fondului de stat.

Pornind de la ideea că realizările de pînă acum sînt trașătorii și ele oglindesc doar parțial mutațiile survenite în conștiința cooperativizatorilor, ne vom axa în continuare preocupările spre munca politico-educativă de masă, sperînd să obținem pe această cale un instrument eficient de dinamizare a întregii activități.

— Afîndu-vă în plină campanie agricolă am dori să împărtășim cîte ceva din preocupările actuale.

în cîmp, la întreținerea culturilor, depinde mult îndeplinirea sarcinilor de plan, depinde recolta acestui an. Deși ploile au îngreunat în mare măsură lucrările planificate, ne-am străduit printr-o masivă participare, să recuperăm timpul pierdut, folosind fiecare clipă pentru aplicarea prașilelor manuale și mecanice și pentru combaterea dăunătorilor. Concomitent cu această acțiune ne-am îndreptat atenția spre recoltarea și valorificarea legumelor și fructelor de sezon, produse care sînt contractate și sînt foarte așteptate pe piețele orașelor din județ. O altă preocupare principală o constituie recoltarea păioaselor spre care ne îndreptăm toate forțele de care dispunem. Acțiunea a fost organizată din vreme și sperăm s-o realizăm cu maximă operativitate. Și în acest an vom folosi la recoltare metoda fluxului continuu, avînd avantajul că putem simultan să degajăm și să pregătim ogorul pentru culturile duble menținînd umiditatea în sol la valori optime.

Derulînd bine această activitate, ne propunem și în mod sigur vom reuși, ca ultimul bob din recolta acestui an să ia drumul hambarelor în a șaptea zi de la declanșarea acțiunii”.

— Am dorit cîteva cuvinte despre sectorul zootehnic.

„Avînd în vedere importanța deosebită pe care o

nostru dezvoltăm agriculturii în general și zootehniciei în special, problema creșterii animalelor cu toate aspectele care derivă din această activitate, constituie principala preocupare care ne animă.

An de an, sintem interesați să îmbunătățim structura biologică a raselor pe care le deținem, urmărind sporirea producției de carne, lapte și ouă, la nivelul rezultatelor obținute în unitățile etalon ale agriculturii de stat.

Tot atît de important în privința dezvoltării zootehniciei este și asigurarea bazei furajere, fiind o condiție hotărîtoare și indispensabilă. Modul în care este utilizat fondul furajere este apreciat de unitățile nutritive obținute la hectar. Așadar, ne concentrăm atenția ca de pe fiecare hectar, să realizăm producții record, de furaje de bună calitate, cu unități nutritive cît mai mari, care să poată facilita creșterea rapidă în greutate a animalelor și în acest fel sporuri de carne pentru piață.

Pînă în prezent avem rezultate remarcabile în această direcție și drumul este deschis pentru a materializa și în viitor ascendența preocupării”.

Am reproduș fidel cuvintele președintelui, fiindcă dincolo de conținutul și semnificația dialogului se detașează dăruirea și pasiunea în muncă a omului care prin modul și forța lui de convingere antrenează forța activă a unității.

Prezentînd preocupările actuale și viitoare ale harnicului colectiv de la Pietroșani, o facem nu numai în intenția de a-i lărgi aria de colaborare, dar și pentru a deschide un dialog fructuos cu unitățile similare din economie, fiind un util schimb de experiență și un mijloc de angajare colectivă în vastul program de modernizare a agriculturii.

Emil GEORGESCU
Vasile BASCU

Legumicultura, bine repartizată în totalul fondului de teren agricol care îl deține C.A.P.-ul, exploatează din plin posibilitățile ce le oferă irigațiile, fiind aproape în întregime concentrată în sectoare specializate, asigurînd ast-

roasă și oportună condițiilor pedoclimatice din zonă — pe lîngă faptul că asigură recoltatul și pregătirea terenului în timp record, răspunde necesităților agrotehnicii moderne și în special pentru menținerea umidității normale

„Pe agenda noastră de lucru există o serie de acțiuni urgente care sînt eșalonate foarte strîns potrivit importanței lor

Importanta lucrare care ne-a preocupat este prașitul. Dată fiind evoluția vremii, de modul cum muncim